

Постановление

25.05.2020 ел

Чистай шәһәре

Карар

№ 50

2020-2035 елларга Чистай шәһәренәң транспорт инфраструктурасын комплекслы үстерү программасын раслау турында

“Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында”гы 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законы, Россия Федерациясе Хөкүмәтенәң “Жирлекләренәң, шәһәр округларының транспорт инфраструктурасын комплекслы үстерү программаларына таләпләрне раслау турында”гы 2015 елның 25 декабрәндәге карары, Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 8 статьясы нигезендә Чистай шәһәре Башкарма комитеты

КАРАР БИРӘ:

1. 2020-2035 елларга Чистай шәһәренәң транспорт инфраструктурасын комплекслы үстерү муниципаль программасын кушымта нигезендә расларга.
2. Чираттагы финанс елына жирле бюджет формалаштырганда Чистай муниципаль районының финанс-бюджет палатасына (Н.А.Карманова) программаны гамәлгә ашыруга финанс чаралары бүлеп бирүне күздә тотарга.
3. Әлеге карарны Чистай муниципаль районының рәсми сайтында (chistopol.tatarstan.ru) һәм Татарстан Республикасы хокукый порталында (pravo.tatarstan.ru) бастырып чыгарырга.
4. Әлеге карарның үтәлешен тикшереп торуну Чистай шәһәр Башкарма комитеты житәкчесе урынбасары Ф.М. Садиковка йөкләргә.

Шәһәр Башкарма
комитеты житәкчесе

И.Ф.Рәхимов

2020-2035 ЕЛЛАРГА ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ЧИСТАЙ МУНИЦИПАЛЬ
РАЙОНЫНЫҢ ЧИСТАЙ ШӘҺӘРЕ ТРАНСПОРТ ИНФРАСТРУКТУРАСЫН
КОМПЛЕКСЛЫ ҮСТЕРҮ ПРОГРАММАСЫ

Чистай шәһәре 2020 ел

Эчтәлек

КЕРЕШ	Ошибка! Закладка не определена.
I БҮЛЕК. ТРАНСПОРТ ИНФРАСТРУКТУРАСЫНЫҢ	5
ХӘЗЕРГЕ ТОРЫШЫ ХАРАКТЕРИСТИКАСЫ	Ошибка! Закладка не определена.
1.1. Россия Федерациясенең пространство оешмасы структурасында Россия Федерациясе субъекты торышына анализы, Россия Федерациясе субъектларының пространство оешмасы структурасында муниципаль берәмлекнең анализы	Ошибка! Закладка не определена.
1.2. Чистай шәһәре территориясендә социаль-икътисадый характеристикасы, транспорт өлкәсендәге эшчәнлекне кертәп шәһәр төзелеше эшчәнлегенә характеристикасы, транспорт ихтыяжын бәяләү	Ошибка! Закладка не определена.
1.3. Чистай шәһәренең юллар челтәре үзенчәлеге, юл хәрәкәте параметрлары, юлларны карап тоту сыйфатын бәяләү	Ошибка! Закладка не определена.
1.4. Демографик вәзгыять	Ошибка! Закладка не определена.
1.5. Гомуми кулланылыштагы транспорт чараларының эш характеристикасы (пассажирлар агымын анализлауны да кертәп)	Ошибка! Закладка не определена.

1.6. Транспорт чаралары паркының һәм автомобиль йөртү дәрәжәсенә составы, парковкалар (парковка урыннары) белән тәэмин ителеш	Ошибка! Закладка не определена.
1.7. Жәяүлеләр һәм велосипедта йөрү шартларының характеристикасы	Ошибка! Закладка не определена.
1.8. Юл хәрәкәте куркынычсызлыгы дәрәжәсен анализлау	Ошибка! Закладка не определена.
1.9. Транспорт инфраструктурасының әйләнә-тирә мохиткә, халыкның иминлегенә һәм сәламәтлегенә тискәре йогынтысын бәяләү	Ошибка! Закладка не определена.
1.10. Транспорт инфраструктурасы эшчәнлегенә һәм үсешенә өчен кирәкле норматив-хокукый базаны бәяләү.....	Ошибка! Закладка не определена.
1.11. Транспорт инфраструктурасын финанслауны бәяләү.....	Ошибка! Закладка не определена.
1.12. Транспорт төрләре буенча транспорт инфраструктурасының эшләнү күрсәткечләре һәм эшләнү күрсәткечләре.....	39
1.13. Йөк транспорт чараларының хәрәкәтен характерлау, коммуналь һәм юл хезмәтләренә транспорт чаралары эшен бәяләү, транспорт чаралары өчен инфраструктураның торышын бәяләү.....	40
1.14. Транспорт инфраструктурасын үстерү һәм урнаштыру шартлары һәм перспективалары характеристикасы	41
II БҮЛЕК.....	42
МУНИЦИПАЛЬ РАЙОН ТЕРРИТОРИЯСЕНДӘ ТРАНСПОРТ ИХТЫЯЖЫН ФАРАЗЛАУ, ХАЛЫКНЫҢ ХӘРӘКӘТ ИТҮ ҺӘМ ЙӨКЛӘР ТАШУ КҮЛӘМНӘРЕН ҺӘМ ХАРАКТЕРЫН ҮЗГӨРТҮ	42
2.1 Социаль-иқтисади һәм шәһәр төзелешенә үсешенә фаразы	42
2.1 Шәһәр территориясендә булган транспорт төрләре буенча транспорт ихтыяжы, халыкның хәрәкәт итү күләме һәм характеры һәм йөкләрне ташу фаразы.....	Ошибка! Закладка не определена.
2.2 Транспорт төрләре буенча транспорт инфраструктурасын үстерү фаразы...	Ошибка! Закладка не определена.
2.3 Юл челтәрен үстерү фаразы.....	Ошибка! Закладка не определена.
2.4 Юл хәрәкәтенә иминлегенә күрсәткечләренә фаразы ..	Ошибка! Закладка не определена.
2.5 Транспорт инфраструктурасының әйләнә-тирә мохиткә һәм халык сәламәтлегенә тискәре йогынтысын фаразлау	Ошибка! Закладка не определена.
2.6 Автомобильләштерү дәрәжәсен, юл үсешенә параметрларын фаразлау.....	Ошибка! Закладка не определена.
III БҮЛЕК.....	57
ТРАНСПОРТ ИНФРАСТРУКТУРАСЫН ҮСТЕРҮНӘ ПРИНЦИПАЛЬ ВАРИАНТЛАРЫ, АЛГА ТАБА ГАМӨЛГӘ АШЫРУГА ТӘКЪДИМ ИТЕЛӘ ТОРГАН ТРАНСПОРТ ИНФРАСТРУКТУРАСЫН ҮСТЕРҮНӘ МАКСАТЧАН КҮРСӘТКЕЧЛӘР БУЕНЧА ЭРЕЛӘНДЕРЕЛГӘН БӘЯ	Ошибка! Закладка не определена.

1 нче “База” варианты.....	57
2 нче “Оптималь” варианты.....	59
3 нче “Максималь” варианты	59
Транспорт инфраструктурасын үстерүнең төхүм ителә торган вариантын сайлау	Ошибка! Закладка не определена.
IV БҮЛЕК	63
ПРОГРАММАНЫҢ МАКСАТЧАН КҮРСӘТКЕЧЛӘРЕ һәм ЧАРАЛАРЫ ...	Ошибка! Закладка не определена.
4.1. Транспорт төрләре буенча транспорт инфраструктурасын үстерү чаралары	Ошибка! Закладка не определена.
4.2. Гомуми файдаланудагы транспортны үстерү, транспорттан күчеп утыру үзәкләрен төзү чаралары	Ошибка! Закладка не определена.
4.3. Жңиңел автомобиль транспорты өчен инфраструктураны үстерү чаралары ..	Ошибка! Закладка не определена.
4.4. Жәяүлеләр һәм велосипедта йөрү инфраструктурасын үстерү чаралары	Ошибка! Закладка не определена.
4.5. Йөк транспорты, коммуналь һәм юл хезмәтләренең транспорт чаралары өчен инфраструктураны үстерү чаралары.....	Ошибка! Закладка не определена.
4.6. Юллар челтәрен үстерү чаралары	Ошибка! Закладка не определена.
V БҮЛЕК	66
ТРАНСПОРТ ИНФРАСТРУКТУРАСЫ ОБЪЕКТЛАРЫН ПРОЕКТЛАУ, ТӨЗҮ, РЕКОНСТРУКӨИЯЛӘУ БУЕНЧА ЧАРАЛАРНЫ (ИНВЕСТИӨИЯ ПРОЕКТЛАРЫН) ҮТӨҮ ГРАФИКЛАРЫ, ПРОГРАММАНЫ ФИНАНС БЕЛӨН ТӨЭМИН ИТҮ	Ошибка! Закладка не определена.
VI БҮЛЕК	66
ХАЛЫККА ТРАНСПОРТ ХЕЗМӨТЕ КҮРСӘТҮ ӨЛКӘСЕНДӨ ЭШЧӨНЛЕКНЕ ТӨЭМИН ИТҮНЕ КАМИЛЛӨШТЕРҮ БУЕНЧА ТӨХҮДИМНӨР, ФИНАНС БЕЛӨН ТӨЭМИН ИТҮ ПРОГРАММАСЫ	Ошибка! Закладка не определена.
VII БҮЛЕК	69
ШӨҺӨР ТЕРРИТОРИЯСЕНДӨ ХАЛЫККА һәм ИКЪТИСАДЫЙ ЭШЧӨНЛЕК СУБЪЕКТЛАРЫНА ТРАНСПОРТ ХЕЗМӨТЕ КҮРСӘТҮ ӨЛКӘСЕНДӨГЕ ЭШЧӨНЛЕКНЕ ИНСТИТУЦИОНАЛЬ ҮЗГӨРТЕП КОРУЛАР	Ошибка! Закладка не определена.
ХОКУКЫЙ һәм МӨГЪЛҮМАТИ ТӨЭМИН ИТҮНЕ КАМИЛЛӨШТЕРҮ БУЕНЧА ТӨХҮДИМНӨР	Ошибка! Закладка не определена.

КЕРЕШ

2020-2035 елларга Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының «Чистай шәһәре» муниципаль берәмлеге транспорт инфраструктурасын комплекслы үстерү программасы (алга таба - «Чистай шәһәре») Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексы таләпләре, Россия Федерациясе Хөкүмәтенәң 2015 елның 25 декабрдәге 1440 номерлы карары белән расланган жирлекләренәң, шәһәр округларының транспорт инфраструктурасын комплекслы үстерү программаларына таләпләр нигезендә (алга таба - «Программага таләпләр») эшләнгән.

Транспорт инфраструктурасы - инфраструктураның бер төре, транспортның барлык тармаклары һәм предприятиеләре жыелмасы, аларны үтәүне һәм хезмәт күрсәтүне тәмин итүче һәм барлык транспорт коммуникацияләрен һәм корылмаларын (вокзаллар, терминаллар, станцияләр, тукталышлар һ.б.) , шулай ук урам-юл челтәрен һәм шәһәр һәм авыл транспорты системасын үз эченә ала. Транспорт инфраструктурасының үсеш дәрәжәсе Чистай шәһәренәң социаль-икътисадый һәм территориаль үсешенәң гомуми торышы белән билгеләнә.

Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының «Чистай шәһәре» муниципаль берәмлегенәң транспорт инфраструктурасын комплекслы үстерү Программасына карата таләпләр нигезендә эшләнә - документ Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының «Чистай шәһәре» муниципаль берәмлегенәң социаль-икътисадый үсеш стратегиясе һәм Чистай муниципаль районының социаль-икътисадый үсеш стратегиясен гамәлгә ашыру буенча чаралар планы белән дәүләт, республика, район һәм муниципаль программаларда каралган транспорт инфраструктурасы объектларын проектлау, төзү, реконструкцияләү буенча чаралар (инвестицион проектлар) исемлеген билгели.

Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының «Чистай шәһәре» муниципаль берәмлеге транспорт инфраструктурасын комплекслы үстерү Программасы түбәндәгеләрне тәмин итә:

а) муниципаль берәмлек территориясендә халыкның, шулай ук икътисадый эшчәнлекне гамәлгә ашыручы юридик затларның һәм индивидуаль эшкуарларның (алга таба - икътисадый эшчәнлек субъектлары) иминлеге, халыкка транспорт хезмәте күрсәтүенәң сыйфаты һәм нәтижәлелеге;

б) муниципаль берәмлекнең шәһәр төзелешен проектлау нормативлары нигезендә халык һәм икътисадый эшчәнлек субъектлары өчен транспорт инфраструктурасы объектларыннан файдалана алу мөмкинлеге;

в) муниципаль берәмлек, икътисадый эшчәнлек субъектлары ихтыяжлары нигезендә транспорт инфраструктурасын үстерү - жирлек территориясендә пассажирлар

һәм йөкләр ташуда (алга таба - транспорт ихтыяжы);

г) транспорт инфраструктурасын үстерү жирлектә шәһәр төзелеше эшчәнлеге белән балансланган;

д) транспорт ихтыяжы белән идарә итү өчен шартлар;

е) хужалык эшчәнлегенең икътисадый нәтижәләренә карата юл хәрәкәтендә катнашучыларның тормыш һәм сәламәтлеген тәэмин итү өчен өстенлекле шартлар тудыру;

ж) башка транспорт чараларына карата гомуми файдаланудагы транспорт чаралары хәрәкәтенең өстенлекле шартларын тудыру;

з) гамәлдәге транспорт инфраструктурасының эш нәтижәлелеге.

Программаны әзерләү өчен җаваплылык һәм аны раслау жирле үзидарә органнарына беркетелгән.

Расланган Программа нигезендә жирле үзидарә органы инвестиция программаларын һәм муниципаль хокукый актларны эшләү тәртибен һәм шартларын билгеләргә мөмкин.

Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2015 елның 25 декабрендәге «Жирлекләрнең, шәһәр округларының транспорт инфраструктурасын комплекслы үстерү программаларына таләпләрне раслау турында»гы 1440 номерлы карары нигезендә 5 пункт нигезендә программа 2019 елдан 2035 елга кадәр эшләнә.

I БҮЛЕК. ТРАНСПОРТ ИНФРАСТРУКТУРАСЫНЫҢ ХӘЗЕРГЕ ТОРЫШЫ ХАРАКТЕРИСТИКАСЫ

1.1. Россия Федерациясенең пространство оешмасы структурасында Россия Федерациясе субъекты торышына анализ, Россия Федерациясе субъектларының пространство оешмасы структурасында муниципаль берәмлекнең анализы

Транспорт - икътисадның иң эре база тармакларының берсе, Татарстан Республикасының житештерү һәм социаль инфраструктурасының мөһим состав өлеше. Тармакта эшләүчеләрнең өлеше икътисадый актив халыкның гомуми санының 7,1%ын тәшкил итә.

Татарстан Республикасының Европа һәм Азия өлешләре арасындагы транзит юлларда уңайлы транспорт-географик урыны бар.

Татарстан Республикасы транспорт комплексы алты транспорт төрен берләштерә (автомобиль, шәһәр электр, эчке су, һава, торба үткәргеч, тимер юл, электр үткөрү линияләре).

Автомобиль транспорты йөк ташу күләме (Татарстан Республикасының барлык йөк ташу күләменең 67 %тан артыгы) һәм пассажирлар йөртү (76,5 %) буенча алдынгы урынны алып тора. Йөк автомобильләре саны 82 меңнән артык. Автобус паркында 12 мең автомобиль бар.

өп автомобиль юллары: Казан - Мәскәү, Казан - Түбән Новгород, Казан - Яр Чаллы - Уфа, Казан - Әлмәт - Бөгелмә - Оренбург, Казан - Ульяновск, Казан - Киров. Иң зур автоюл узеллары Казан, Яр Чаллы, Әлмәт, Яшел Үзән, Лениногорск һәм Бөгелмә шәһәрләре.

Автомобиль юллары Татарстан Республикасы өчен стратегик әһәмияткә ия. Республика территориясендә өч федераль трасса уза: М-7 «Волга», М-5 «Урал», Р-239 «Казан - Оренбург». «Казан - Чаллы» автотрассасы регион өчен генә түгел, бөтен ил өчен мөһим. Трасса Россиянең Европа өлешен «Алабуга» махсус икътисадый зонасы белән тоташтыра. Гомуми файдаланудагы автомобиль юлларының каты өслекле озынлыгы - 18,5 мең км.

Юл челтәренең хәзерге торышына анализ Татарстан Республикасы юл хужалыгын үстерүнең кайбер проблемаларын ачыклайды:

хәрәкәт интенсивлыгын һәм гомуми файдаланудагы автомобиль юлларына йөкләнешне арттыру;

- автомобиль юллары челтәренең техник торышы норматив таләпләргә тулысынча туры килми;

- каты өслекле подъездлары булмаган торак пунктлар бар.

Шулай итеп, Татарстан Республикасында транспорт комплексын үстерү өчен түбәндәге мәсьәләләрне хәл итәргә кирәк:

-юл эшләренең сыйфатын күтәрү һәм инновацион технологияләр куллану;

барлык торак пунктларны каты өслекле юллар белән тоташтыру;

-Татарстан Республикасының транспорт комплексын халыкара транспорт коридорларына интеграцияләү механизмнарын булдыру;

-яңа транспорт-логистик маршрутлар булдыру.

Татарстан Республикасында һава транспорты аэропортларның трёх эшчәнлеге белән тәкъдим ителә: «Бигеш» аэропорты» ААҖ, «Аэропорт Казан» ААҖ, «Бөгелмә аэропорты» ЖЧЖ.

Транспортның һава төренең төп проблемалары түбәндәгеләр:

-аэропортларның авиация иминлеге жиһазлары белән жиһазландырылуы, республиканың һава суднолары паркы, аэропортларның жир өсте авиатранспорт инфраструктурасы объектлары тузуы шактый таушалган һәм түбән дәрәжәдә;

-яңа буын һава суднолары авиакомпанияләренә китерү күләменең дефициты.

Су транспорты сезонлы шуңа күрә судлар тарафыннан нибары 6% йөк һәм республика пассажирларының 0,1% ы гына ташыла. Россиянең Европа өлешенең бердәм тирән сулы системасы аның нигезен Идел бассейны тәшкил итә, ул судноларны Каспий, Урта диңгез һәм Балтыйк бассейннары юнәлешендә халыкара ташуларда куллану өчен шартлар тудыра.

Су йөрү юллары Идел һәм Кама елгаларының тирән сулы участкаларыннан, шулай ук Нократ һәм Зөя елгаларыннан гыйбарәт. Эчке су юлларының гомуми озынлыгы 1057 км тәшкил итә.

Татарстан Республикасында биш йөк районы булган өч йөк порты, дүрт пассажир порты, алты елга вокзалы эшли. Казан һәм Чаллы шәһәрләрендә иң зур елга портлары.

Елга транспортын йөк ташуда куллану транспорт чыгымнарын киметергә, ягулык чыгымнарын тимер юл транспорты белән чагыштырганда ике тапкырга һәм автомобиль транспорты белән 20-25 тапкырга киметергә мөмкинлек бирә.

"Идел-Кама" куәтле су транспорты артериясе республиканың инфраструктура потенциалының берсе булып тора.

Хезмәт үткәргеч транспорт нефть, газ һәм этилен (барлык йөкләрнең 20% ы) транспортлауны тәэмин итүдә мөһим әһәмияткә ия. Торба үткәргечләрнең озынлыгы 5968 км тәшкил итә. Нефть чыгаручы районнардан Пермь, Уфа, Оренбург, Самара һәм

Казанга киләләр. Европа илләренә поставкалар Әлмәт шәһәрәндә башланган «Дружба» нефть үткәргече буенча бара.

Торба үткәргеч транспортын үстерүнең төп максаты нефть продуктларын суырту күләмнәрен арттыру.

Торба үткәргеч транспортның төп проблемалары түбәндәгеләр:

-торбаүткәргечләр участокларының тузуы (33%тан артык);

- Республика территориясендә нефть тутырылган, сүндерелгән нефть үткәргечләр күп санлы эшсезләр булу, алар ашыгыч консервацияләүгә һәм демонтажга мохтаж;

-нефть эзерләүнең күп кенә объектлары тулы булмаган проект куәтенә файдаланыла, нәтижәдә технологик жиһазларның бер өлеше тик тора.

Тимер юл транспорты Татарстан Республикасының төбәкара элементләрен тәэмин итүдә әйдәп баручы роль уйный. Йөк ташуда бу транспорт төре өлеше 7% тәшкил итә, пассажирлар - 1,9%. Тимер юл магистральләре Татарстан Республикасын киңлектә (Мәскәү - Казан - Екатеринбург) һәм меридиональ юнәлешләрдә (Зеленодольск - Йошкар Ола, Зәя - Ульяновск, Әгерҗе - Бөгелмә) кисешә. Аларның озынлыгы 857 км тәшкил итә. Казан, Яшел Үзән, Әгерҗе, Круглое Поле (Яр Чаллы) һәм Бөгелмә шәһәрләре республиканың мөһим тимер юл төеннәре булып тора.

Татарстан Республикасының транспорт инфраструктурасын яхшыртуга Свияжск төбәкара мультимодаль логистика үзәге төзелеше ярдәм итә. Су, тимер юл, автомобиль юлларының федераль транспорт магистральләренә чыгуы булган халыкара транспорт коридорлары киселешендә урнашкан Зәя логистика терминалы перспективада Идел бие төбәгендә йөк ташуның транспорт-логистика системасы үзәгенә әверелергә сәләтле.

Чистай районы территориясе Татарстан Республикасының үзәк өлешендә, Кама елгасының сул ярында, Нократ-Кама калкулыгында урнашкан һәм Көнбатыш Кама аръягының шактый өлешен алып тора. Түбән Кама, Яңа Чишмә, Аксубай һәм Алексеевск районнары белән чиктәш.

Чистай районының һәм Чистай шәһәрәнең гомуми территориясе 189,3 мең гектар тәшкил итә, шул исәптән шәһәрдә - 1,9 мең гектар, районда - 180,4 мең гектар. Районның төп территориясен авыл хужалыгы предприятиеләре жириләре алып тора, алар 143,5 мең гектар яисә авыл үзидарәсе карамагындагы жириле үзидарәнең барлык мәйданының 79,8%ын, 12,1 мең гектарын яисә 6,7%ын тәшкил итә; транспорт, элементә, энергетика жириләренә - 1,4 мең га - 0,8%; урман фонды жириләренә - 13,5 мең га - 7,5%; су фонды жириләренә - 9,4 мең га яисә 5,2%; болар, нигездә, Кама елгасында урнашкан Куйбышев сусаклагычы биләгән жириләр, моннан тыш, кече елгалар: Кече Чирмешән, Зур һәм Кече Бахта, Толкишка елгалары ага.

Чистай муниципаль районы территориясенә административ бүленеше “Россия

Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турындагы 131 нче ФЗ-131 номерлы Федераль законы, «Чистай муниципаль районы» муниципаль берәмлегенең һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләрнең территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турындагы 2005 елның 31 гыйнварындагы 44-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы белән беркетелгән.

Чистай муниципаль районының 2019 елның 1 гыйнварына булган административ корылышы «Чистай шәһәре» муниципаль берәмлеге һәм үз эченә 59 торак пунктны алган 23 авыл жирлегенә тарафыннан тәкъдим ителгән.

Чистай муниципаль районының транспорт-коммуникация каркасы региональ яисә муниципальара әһәмияттәге автомобиль юлларыннан төзелгән, алар киселешендә транспорт төеннәре урнаша. Юл челтәрен планлаштыру һәм күчерү системасы, табигый-географик, геосәяси, социаль икътисадый һәм башка факторларны исәпкә алып, тарихи яктан барлыкка килгән.

Чистай шәһәреннән дүрт төп планировка күчәре радиаль рәвештә тарала:

- «Чистай-Түбән Кама» автомобиль юлы;
- «Казан-Оренбург-Акбулак» автомобиль юлы;
- «Нурлат тракты» автомобиль юлы.

1.2. Чистай шәһәре территориясендә социаль-икътисадый характеристикасы, транспорт өлкәсендәге эшчәнлекне кертәп шәһәр төзелеше эшчәнлегенә характеристикасы, транспорт ихтыяжын бәяләү

Чистай муниципаль районында 32 эре һәм урта һәм 526 кече предприятие эшли, 1898 шәхси эшкуар эшли.

Машина төзелеше һәм приборлар төзү тармагының сәнәгать кластеры драйверлары булып түбәндәгеләр тора: «Бетар» ПКФ ЖЧЖ, «Континентал Аутоматив РУС» ЖЧЖ, «Яңа технологияләр» ЖЧЖ, «Восток» НТЦ ЖЧЖ.

Чистай сәнәгать предприятиеләре суны һәм газны исәпкә алу приборлары, автокомпонентлар, барлык төр сәгатьләр, хәрби-сәнәгать комплексы өчен продукция, төзелеш тимер бетоны, шулай ук он һәм катнаш азык, төрле сәт продукциясе, кондитер һәм икмәк-күмәч әйберләре житештерә.

Чистай районы хужалыкларында ашлык житештерелә, сабан һәм көзгә культуралар, шулай ук техник культуралар: рапс һәм кәнбагыш үстерелә. Терлекчелекнең төп тармагы - ит-сәт терлекчелеге.

Чистай муниципаль районында 30 мәктәп, 45 мәктәпкәчә белем бирү учреждениесе, 3 югары уку йорты филиалы, 3 урта һөнәри белем бирү йорты (Г.И.

Усманов исемендәге авыл хужалыгы техникумы, медицина училищесы, күппрофильле көллият) бар.

Чистайда 144 мәдәни мирас объекты урнашкан, районда 250дән артык археологик ядкәр урнашкан. Эреләренең берсе - Городище Джукетау.

Шәһәрдә 3 музей, Г. Исхакыйның тарихи-мемориаль һәм этнографик комплексы, музей сувенир салоны, 36 китапханә, Балалар һәм яшьләр ижаты сарае, балалар сәнгать һәм музыка мәктәбе бар.

Продукция житештерүнең иң зур үсеше түбәндәге предприятиеләргә ирешелгән: «Бетар» ПКФ ЖЧЖ (энергия ресурсларын исәпкә алу приборлары житештерү), «Континентал Аутомотив РУС» ЖЧЖнең («автомобильләр өчен приборлар комбинацияләре житештерү), «Яңа технологияләр» ЖЧЖ (нефть һәм газ сәнәгәте өчен эшләнмәләр житештерү), «Восток» НТЦ ЖЧЖ (сәгать механизмнары һәм инновацион продукция житештерү).

Өлеге предприятиеләр ел саен житештерү күләмнәрен арттыралар һәм хезмәткәрләр санын тотрыклы рәвештә арттыралар.

«Восток» ЧЗ ЯАЖ - Россиядә бер сәгатьлек механизмнар һәм механик кул сәгатьләре житештерүнең тулы (ябык) циклы булган бердәнбер сәгать заводы. "Командирские", "Амфибия", "Восток" сәгатьләрен житештерү аларны СССР Оборона министрлыгы заказы буенча команда составы өчен әзерләде. Югары тизлекле, басымга каршы, су үткәrmәүчән һәм тузанлы үткәргечләр - бу сәгатьләр бүгенге көнгә кадәр безнең шәһәрдә чыгарыла.

«Восток-Амфибия» предприятиесе АвтоВАЗда яңа жиңел автомобиль житештерү өчен компонентлар китерү проектына һәм «Президент кортежы» проектына керде.

1.3. Чистай шәһәренең юллар челтәре үзенчәлеге, юл хәрәкәте параметрлары, юлларны карап тоту сыйфатын бәяләү

Чистай шәһәренең транспорт-логистика инфраструктурасы регион яисә муниципальара әһәмияттәге су юллары һәм автомобиль юллары белән төзелгән. Юл челтәрен планлаштыру һәм күчерү системасы, табигый-географик, геосәяси, социаль-икътисадый һәм башка факторларны исәпкә алып, тарихи яктан барлыкка килгән.

Чистай шәһәренең юл челтәре чагыштырмача югары. 2020 елның 1 гыйнварына Чистай шәһәре чикләрендәге региональ һәм муниципальара әһәмиятле автомобиль юлларының озынлыгы 171,5 км тәшкил итә, шул исәптән асфальт-бетон өслекле - 128,8 км, күчеш тибындагы өслек - 16,7 км, грунт - 28,8 км.

Шәһәр территориясендә пассажир һәм йөк причаллары булган Елга порты бар, ул

бай булмаган төзелеш материалларын (ОПГС, елга комы) төяү өчен порталъ краны белән. Пассажир ташуларын "МО-123" пассажир теплоходы башкара, йөк ташуларын буксир флотының 9 берәмлеге башкара. Йөк-бушату эшләрен 3 йөзмә кран башкара.

Чистай муниципаль районы территориясендә урнашкан нефть үткәргечләр участокларының гомуми озынлыгы 20,7 км тәшкил итә.

Урам газ челтәренең гомуми озынлыгы 573 км тәшкил итә.

«Европа - Көнбатыш Кытай» тизйөрешле автомагистрален төзү, шул исәптән Чистай муниципаль районы территориясе буйлап үтү транспорт элементсен сыйфатлырак дәрәжәгә күтәрүдән тыш, автомагистраль буйлап транспорт-логистика инфраструктурасын һәм юл буй сервисын үстерүгә ярдәм итәчәк.

Автомобиль челтәренең икенче мөһим үзенчәлеге - торак пунктларны асфальт-бетон өслекле керү юллары белән тәэмин итү. һәр торак пункт асфальт-бетон керү юлы белән тәэмин ителергә тиеш. Халык социаль инфраструктура объектларына ел әйләнәсе керә алсын һәм шул рәвешле бердәм транспорт системасы белән элементә тәэмин ителсен өчен.

«Россия Федерациясендә автомобиль юллары һәм юл эшчәнлеге турында һәм Россия Федерациясенең аерым закон актларына үзгәрешләр кертү хакында»гы Федераль законы нигезендә шәһәр милкенә федераль, региональ яисә муниципальара әһәмиятле автомобиль юлларыннан, хосусый автомобиль юлларыннан тыш, муниципаль район чикләрендә гомуми һәм гомуми булмаган файдаланудагы торак пунктларны тоташтыручы автомобиль юллары керә.

Гомуми файдаланудагы жирле әһәмияттәге автомобиль юллары исемлеге Чистай муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасында тәкъдим ителде.

Муниципаль районны территориаль планлаштыру схемасы дәрәжәсендә торак пунктларның урам-юл челтәре каралмый.

Жирле әһәмияттәге автомобиль юллары исемлеге һәм аларның техник характеристикасы 1 нче таблицада, гомуми файдаланудагы 2 нче таблицадагы жирле әһәмияттәге автомобиль юллары исемлеге күрсәтелгән.

№ п/п	Категория	Жирлек, торак пункт, юл, урам исемнәре	Озынлыгы, км.				Мәйданы, барлығы мең м2	Искәрмә (уртача киңлек)
			Барлығы					
				а/б	щеб,гр ав.	грунт.		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Төп урам	Чистай шәһ., К.Маркс ур. (Энгельс урамыннан алып Учхоз урамына кадәр)	5,613	5,613			53,7950	12,5
2	Төп урам	Чистай шәһәре, Л.Толстой ур. (Корнилов урамыннан Пионерская урамына кадәр)	2,154	1,977		0,1766	23,7253	12
3	Төп урам	Чистай шәһәре, Ленин урамы (Фрунзе урамыннан алып Бутлеров урамына кадәр) (Бутлеров урамыннан Нариманов урамына кадәр)	2,562	2,562			24,6724	9,15
4	Төп урам	Чистай шәһәре, Энгельс урамы (Маркин урамыннан алып Дорожная урамына кадәр)	4,125	4,125			55,6911	11
5	Төп урам	Чистай шәһ., 40 лет Победы ур. (Вахитов ур., Вәлиев ур.)	1,933	1,933			20,1995	10,5
6	Төп урам	Чистай шәһәре, Вахитов ур. (Л.Толстой урамыннан 40 лет Победы урамына кадәр)	1,823	1,823			14,5854	7,5
7	Төп урам	Чистай шәһәре, Урицкий ур. (Комсомольская урамыннан алып Урицкий урамы 189 йортына кадәр)	2,656	2,656			17,9916	7,5
8	поселок юлы	Чистай шәһ., К.Либкнехт ур.(М.Горький урамыннан алып Карьерная урамына кадәр)	2,258	1,772	0,164	0,322	16,1221	7,14
9	Төп урам	Чистай шәһ., Крутая Гора пос., Дорожная ур. (Энгельс ур., Дорожная ур., 1)	2,478	2,478			25,7270	7
10	Төп урам	Чистай шәһ., Кулясов ур. (Фрунзе ур., Ибраһимов ур.)	1,074	1,074			8,3850	6,5
11	Төп урам	Чистай шәһ., Курченко ур. (Левитан ур., 40	1,521	1,521			19,8643	8,5

		лет Победы ур.)					
12	Төп урам	Чистай шәһәре, Студенческая урамы (К.Маркс урамыннан Кулясов урамына кадәр)	1,688	1,688			18,5680 11
13	Төп урам	Чистай шәһәре, Чернышевский урамы (Кулясов урамыннан алып Хәмзин урамына кадәр)	2,952	2,952			22,3714 7,5
14	Төп урам	Чистай шәһәре, Молодежная урамы (Энгельс урамыннан алып Левитан урамына кадәр)	0,695	0,695			6,1685 8,5
15	Төп урам	Чистай шәһ., Мир ур. (Водозабордан алып Глинка урамына кадәр)	0,982	0,778	0,20369		7,2729 8,5
16	поселок юлы	Чистай шәһәре, Вәлиев ур. (К.Маркс урамыннан 40 лет Победы урамына кадәр)	2,240	2,240			17,4564 7,8
17	поселок юлы	Чистай шәһ., Вотяков ур. (С.Тюленин урамыннан алып Мебельная урамына кадәр)	0,583	0,583			4,8972 8,4
18	поселок юлы	Чистай шәһ., Галактионов ур. (К.Либкнехт ур., Бутлеров ур.)	1,314	1,243			7,6778 5,5
19	поселок юлы	Чистай шәһ., Гафури ур. (Вахитов урамыннан алып Левитан урамына кадәр)	1,238	1,238			7,8484 3
20	поселок юлы	Чистай шәһ., Ибраһимов ур. (Вотяков ур., Кулясов ур.)	1,949	1,949			26,8962 8,5
21	поселок юлы	Чистай шәһ., Маринин ур. (К.Маркс ур., Вахитов ур.)	1,024	0,764	0,2599		5,5330 6,5
22	поселок юлы	Чистай шәһ., Мебельная ур. (Вотяков урамыннан алып Мир урамына кадәр)	0,376	0,376			2,5022 6,5
23	поселок юлы	Чистай шәһ., О.Кошевой ур. (Мир ур., Вотяков ур.)	0,915	0,915			4,6245 6,5
24	поселок юлы	Чистай шәһ., Пионерская ур. (Л.Толстой урамыннан алып Судоремонт заводына кадәр)	0,781	0,589	0,1931		5,3272 6,5
25	поселок юлы	Чистай шәһәре, Вишневский ур. (Энгельс	0,480	0,480			4,3200 9

		урамыннан Үзәк район хастаханәсенә кадәр)						
26	поселок юлы	Чистай шәһ., Фрунзе ур. (Ленин урамыннан Новосельская урамына кадәр)	2,150	2,150			13,6932	5,8
27	поселок юлы	Чистай шәһ., Ак.Королева ур.(Энгельс урамыннан Циолковский урамына кадәр, 15 йорт) (Ак.Королева, урамы 1В йорттан Полющенков урамына кадәр)	1,400	1,400			7,5600	5,4
28	поселок юлы	Чистай шәһ., Бебель ур. (Пионерская урамыннан Корнилов урамына кадәр)	2,082	1,705		0,37695	15,7028	6,5
29	поселок юлы	Чистай шәһ., Бутлеров ур. (К.Маркс урамыннан алып Набережная Ржавец урамына кадәр)	2,300	2,300			11,4690	8
30	поселок юлы	Чистай шәһәре, Базарная ур. (К.Маркс урамыннан алып Вахитов урамына кадәр) (Базарная урамыннан алып Маринин урамына кадәр)	0,682	0,682			3,8473	7,5
31	поселок юлы	Чистай шәһ., Левитан ур. (Гафури урамыннан алып Молодежная ур.)	1,051	1,051			9,5895	9
	БАРЛЫГЫ : 1 нче чират		55,079	53,313			484,0842	

1	поселок юлы	Чистай шәһәре, Нариманов ур.	1,907	1,603		0,30365	13,3320	8,2
2	поселок юлы	Чистай шәһәре, Н.Крупская ур.	2,690	1,920		0,77	1,6140	6
3	поселок юлы	Чистай шәһәре, Полевая ур.	0,450	0,450			1,8000	4
4	поселок юлы	Чистай шәһәре, Гуськов ур.	1,256	0,952		0,30413	7,4726	5
5	поселок юлы	Чистай шәһәре, Красноармейская ур.	1,536	1,536			10,2349	8,4
6	поселок юлы	Чистай шәһәре, Октябрьская ур.	1,388	1,388			10,6400	7
7	поселок юлы	Чистай шәһәре, Р.Люксембург ур.	1,053	1,053			6,8156	6,2
8	поселок юлы	Чистай шәһәре, Циолковский ур.	1,100	1,100			6,0500	5,5
9	поселок юлы	Чистай шәһәре, Часовая ур.	0,659	0,659			3,9879	7,8

10	поселок юлы	Чистай шәһәре, Зеленая ур.	0,599	0,599			3,9075	9
11	поселок юлы	Чистай шәһәре, Полющенков ур.	0,600	0,600			2,9400	4,9
12	поселок юлы	Чистай шәһәре, Мир ур.тыкрыгы	0,241	0,241			1,0532	4,37
13	поселок юлы	Чистай шәһәре, В. Ногин ур.	1,156	1,156		0	4,0460	3,5
14	поселок юлы	Чистай шәһәре, Галактионов ур.	0,071			0,07091	0,3900	5,5
15	поселок юлы	Чистай шәһәре, Дзержинский ур.	0,510	0,459		0,05066	2,9580	5,7
16	поселок юлы	Чистай шәһәре, Комсомольский ур.	1,111	1,111			6,1707	5,5
17	поселок юлы	Чистай шәһәре, Лобачевский ур.	1,169	1,169			5,5177	4,72
18	поселок юлы	Чистай шәһәре, Маркин ур.	0,970	0,970			10,8931	9,23
19	поселок юлы	Чистай шәһәре, Миксин ур.	2,001	1,904		0,09691	10,7435	5
20	поселок юлы	Чистай шәһәре, Парковая ур.	2,540	1,788		0,752	12,0921	5,63
21	поселок юлы	Чистай шәһәре, Плодопитомник ур.	0,230	0,230			1,5410	6,7
22	поселок юлы	Чистай шәһәре, Пушкин ур.	2,915	2,475		0,44033	15,4832	7
23	поселок юлы	Чистай шәһәре, Театральная ур.	0,261	0,261			1,5056	7,5
24	поселок юлы	Чистай шәһәре, Глинка ур.	0,508	0,343		0,16463	1,9112	5,2
25	поселок юлы	Чистай шәһәре, Гагарин ур.	1,057			1,057	10,3903	7
26	поселок юлы	Чистай шәһәре, Есенин ур.	1,232			1,232	5,8150	4,72
27	поселок юлы	Чистай шәһәре, Репин ур.	0,380			0,38	1,3794	3,63
28	поселок юлы	Чистай шәһәре, Суриков ур.	0,715			0,71488	3,0782	4,8
29	поселок юлы	Чистай шәһәре, Х.Такташ ур.	1,14		1,14	0	1,4910	4,97
30	поселок юлы	Чистай шәһәре, Чайковский ур.	1,27		1,27	0	1,7955	2,57
31	поселок юлы	Чистай шәһәре, Яхин ур.	1,306			1,306	4,8322	3,7
32	поселок юлы	Чистай шәһәре, Малореченская ур.	0,295	0,295			1,6225	5,5
33	поселок юлы	Чистай шәһәре, Победителей ур.	0,295	0,295			1,6225	5,5
	БАРЛЫГЫ : 2 нче чират		33,20 1	24,55 7		7,6431	175,1264	
1	поселок юлы	Чистай шәһәре, Лесозаводская ур.	0,412	0,312		0,1	1,5570	3,9
2	поселок юлы	Чистай шәһәре, Карьерная ур. 1 тык.	0,242	0,085		0,15762	0,8565	3,53
3	поселок юлы	Чистай шәһәре, Мичурин ур. 1 тык.	0,520	0,520			2,1840	4,2
4	поселок юлы	Чистай шәһәре, Кулясов ур. 2 тык.	0,226	0,226			1,2430	5,5

5	поселок юлы	Чистай шәһәре, Бебель ур. тыкрыгы	0,141	0,141			0,4230	3
6	поселок юлы	Чистай шәһәре, К.Либкнехт ур. тыкрыгы	0,247	0,247			0,8890	3,6
7	поселок юлы	Чистай шәһәре, К.Маркс ур. тыкрыгы	0,182	0,182			0,9948	5,45
8	поселок юлы	Чистай шәһәре, Фрунзе ур. тыкрыгы	0,309	0,309			1,5136	4,9
9	поселок юлы	Чистай шәһәре, Крутая Гора пос., Дружба ур.	0,354	0,218		0,13615	2,0516	5,2
10	поселок юлы	Чистай шәһәре, Крутая Гора пос., Мир ур.	0,235	0,235			1,3091	5
11	поселок юлы	Чистай шәһәре, Крутая Гора пос., Элеваторная ур.	0,248	0,248			1,6105	7,15
12	поселок юлы	Чистай шәһәре, Жуковский ур.	0,913	0,913			5,1128	5,6
13	поселок юлы	Чистай шәһәре, А.Невский ур.	0,489	0,300		0,18908	2,0212	4,12
14	поселок юлы	Чистай шәһәре, А.Суворов ур.	0,820	0,820			4,9200	6
15	поселок юлы	Чистай шәһәре, Айвазовский ур.	0,705	0,705		0	3,1725	4,5
16	поселок юлы	Чистай шәһәре, Б.Хмельницкий ур.	0,680	0,680			3,6040	5,3
17	поселок юлы	Чистай шәһәре, Васнецов ур.	0,850	0,678		0,17192	5,0887	5,45
18	поселок юлы	Чистай шәһәре, Г.Камал ур.	0,120	0,120			1,0320	8,6
19	поселок юлы	Чистай шәһәре, Г.Тукай ур.	1,824	1,611		0,2128	9,0649	6
20	поселок юлы	Чистай шәһәре, Герцен ур.	1,066	1,066			4,2640	4
21	поселок юлы	Чистай шәһәре, Гоголь ур.	0,386	0,386			1,5634	7,5
22	поселок юлы	Чистай шәһәре, Декабристов ур.	0,250	0,066		0,18444	0,6622	3,1
23	поселок юлы	Чистай шәһәре, Заводская ур.	1,902	1,084	0,4844 4	0,33397	7,9845	4
24	поселок юлы	Чистай шәһәре, Загородная ур.	0,556	0,556			3,8446	6
25	поселок юлы	Чистай шәһәре, Калинин ур.	0,346	0,346			1,7797	5,5
26	поселок юлы	Чистай шәһәре, Карьерная ур.	1,048	0,967		0,08087	4,9573	5
27	поселок юлы	Чистай шәһәре, Котовский ур.	0,834	0,653		0,18093	3,9850	5,7
28	поселок юлы	Чистай шәһәре, Куйбышев ур.	1,688	1,688			10,1280	6
29	поселок юлы	Чистай шәһәре, Ломоносова ур.	0,930	0,930			4,4640	4,8
30	поселок юлы	Чистай шәһәре, Луговая ур.	0,518	0,210		0,308	1,9373	3,74
31	поселок юлы	Чистай шәһәре, М.Горький ур.	1,351	0,730		0,62072	6,2553	3
32	поселок юлы	Чистай шәһәре, М.Жәлил ур.	0,970	0,970			4,8500	5
33	поселок юлы	Чистай шәһәре, М.Солтангалиев ур.	0,799	0,799			3,9950	5

34	поселок юлы	Чистай шәһәре, Малая ур.	0,128	0,128			0,5500	4,3
35	поселок юлы	Чистай шәһәре, Маршал Жуков ур.	1,758	1,758			20,1115	9,44
36	поселок юлы	Чистай шәһәре, Матросов ур.	0,370	0,370			2,2940	6,2
37	поселок юлы	Чистай шәһәре, Маяковский ур.	0,631	0,631			2,8793	4,5
38	поселок юлы	Чистай шәһәре, Менделеев ур.	0,357	0,357			1,2495	3,5
39	поселок юлы	Чистай шәһәре, Минин ур.	0,745		0,745	0	0,5920	3,7
40	поселок юлы	Чистай шәһәре, Миронов ур.	0,810	0,810			4,6170	5,7
41	поселок юлы	Чистай шәһәре, Мичурина ур.	2,230	2,230			10,2580	4,6
42	поселок юлы	Чистай шәһәре, Можайский ур.	1,247	1,247			7,8020	6,5
43	поселок юлы	Чистай шәһәре, Н.Прибой ур.	0,522	0,287		0,23536	2,3997	4,85
44	поселок юлы	Чистай шәһәре, Наб.Ржавец ур.	0,663	0,463		0,2	1,7967	2,71
45	поселок юлы	Чистай шәһәре, Некрасов ур.	0,350	0,350			1,6940	4,84
46	поселок юлы	Чистай шәһәре, Новосельская ур.	0,760	0,460		0,3	4,7880	6,3
47	поселок юлы	Чистай шәһәре, Островский ур.	0,330	0,330			1,7655	5,35
48	поселок юлы	Чистай шәһәре, П.Нестеров ур.	1,090	1,090			4,6107	4,23
49	поселок юлы	Чистай шәһәре, Первомайская ур.	0,950	0,950			4,5600	4,8
50	поселок юлы	Чистай шәһәре, Плеханов ур.	0,870	0,870			12,8064	9,1
51	поселок юлы	Чистай шәһәре, Победы ур.	1,004	1,004			4,3172	4,3
52	поселок юлы	Чистай шәһәре, Привалов ур.	0,900	0,200		0,7	8,7570	7,8
53	поселок юлы	Чистай шәһәре, Радищев ур.	0,650	0,650			8,3850	12,9
54	поселок юлы	Чистай шәһәре, Садовая ур.	0,407	0,137		0,27071	2,1867	4,8
55	поселок юлы	Чистай шәһәре, Свердлов ур.	0,981	0,851		0,13	12,6549	12,9
56	поселок юлы	Чистай шәһәре, Ситдинов ур.	0,668	0,668			4,8096	7,2
57	поселок юлы	Чистай шәһәре, Советская ур.	0,880	0,880			4,7080	5,35
58	поселок юлы	Чистай шәһәре, Спартаковская ур.	0,849	0,849			4,2436	4,7
59	поселок юлы	Чистай шәһәре, Ухтомский ур.	0,710	0,710			2,8400	4
60	поселок юлы	Чистай шәһәре, Х.Туфана ур.	0,352	0,352			1,6192	4,6
61	поселок юлы	Чистай шәһәре, Хамзин ур.	2,050	2,000		0,05	16,4000	8
62	поселок юлы	Чистай шәһәре, Чкалова ур.	0,402	0,402			1,3868	4
63	поселок юлы	Чистай шәһәре, Ш.Усманов ур.	0,423	0,423			2,2292	5,27
64	поселок юлы	Чистай шәһәре, Шамсутдинов ур.	0,700	0,700			3,2900	4,7
65	поселок юлы	Чистай шәһәре, Ягодная ур.	0,310	0,310			1,1563	3,73

66	поселок юлы	Чистай шәһәре, Кулясов ур. 1 тык.	0,114			0,1136	0,2873	2,77
67	поселок юлы	Чистай шәһәре,Л.Толстой ур. 1 тык.	0,252			0,252	0,8618	3,4
68	поселок юлы	Чистай шәһәре, Лесная ур. 1 тык.	0,195			0,195	0,9165	3,2
69	поселок юлы	Чистай шәһәре, Карьерная ур. 2 тык.	0,231			0,23056	0,5826	2,8
70	поселок юлы	Чистай шәһәре, Л.Толстой ур. 2 тык.	0,221		0,221	0	0,6033	2,7
71	поселок юлы	Чистай шәһәре, Лесная ур. 2 тык.	0,338			0,338	1,0478	3,1
72	поселок юлы	Чистай шәһәре, Мичурин ур. 2 тык.	0,148			0,1478	0,6459	4,4
73	поселок юлы	Чистай шәһәре, Карьерная ур. 3 тык.	0,288			0,28823	0,8917	3,9
74	поселок юлы	Чистай шәһәре, Кулясов ур. 3 тык.	0,212			0,212	1,5900	7,5
75	поселок юлы	Чистай шәһәре, Карьерная ур. 4 тык.	0,333			0,33272	1,2532	4,15
76	поселок юлы	Чистай шәһәре, Байдуков тыкрыгы	0,190			0,19	1,4060	7,4
77	поселок юлы	Чистай шәһәре, Бутлеров тыкрыгы	0,196			0,196	0,6703	3,4
78	поселок юлы	Чистай шәһәре, В.Ногин тыкрыгы	0,144			0,14406	0,2849	3,1
79	поселок юлы	Чистай шәһәре, Гуськов тыкрыгы	0,072			0,072	0,2952	4,1
80	поселок юлы	Чистай шәһәре, Инкубаторная тыкрыгы	0,110			0,11	0,4840	4,4
81	поселок юлы	Чистай шәһәре, Камская тыкрыгы	0,320			0,32	1,1840	3,7
82	поселок юлы	Чистай шәһәре, Куйбышев тыкрыгы	0,366			0,366	3,1439	8,59
83	поселок юлы	Чистай шәһәре, Лермонтов тыкрыгы	0,210			0,21	0,9765	4,65
84	поселок юлы	Чистай шәһәре, М.Горький тыкрыгы	0,448			0,448	1,1471	2,65
85	поселок юлы	Чистай шәһәре, Маркин тыкрыгы	0,236			0,236	1,2036	5,1
86	поселок юлы	Чистай шәһәре, Маяковский тыкрыгы	0,055			0,055	0,3889	7,07
87	поселок юлы	Чистай шәһәре, Н.Крупская тыкрыгы	0,305			0,305	2,0954	6,87
88	поселок юлы	Чистай шәһәре, Новосельская тыкрыгы	0,122			0,1216	0,9242	7,6
89	поселок юлы	Чистай шәһәре, Первомайская тыкрыгы	0,240			0,24	1,1280	4,7
90	поселок юлы	Чистай шәһәре,Пионерская тыкрыгы	0,180			0,18	0,6120	3,4
91	поселок юлы	Чистай шәһәре, Поселкова тыкрыгы	0,068			0,068	0,3264	4,8
92	поселок юлы	Чистай шәһәре, Пушкин тыкрыгы	0,210			0,21	1,0290	4,9
93	поселок юлы	Чистай шәһәре, Ухтомский тыкрыгы	0,100			0,1	0,3500	3,5
94	поселок юлы	Чистай шәһәре, Хамзин тыкрыгы	0,774			0,77369	2,0593	4,5
95	поселок юлы	Чистай шәһәре, Чкалов тыкрыгы	0,120			0,12	0,7560	6,3
96	поселок юлы	Чистай шәһәре, Пос. Учхоз тыкрыгы	1,300			1,3	12,9810	8
97	поселок юлы	Чистай шәһәре, Водники пос.	1,197			1,19717	5,7156	3,4

98	поселок юлы	Чистай шәһәре, Крутая гора пос., Гагарин ур.	0,349			0,34948	2,6222	6,5
99	поселок юлы	Чистай шәһәре, Крутая гора пос., Камская ур.	0,164			0,1636	1,0068	6,4
100	поселок юлы	Чистай шәһәре, Крутая гора пос., Космонавтов ур.	0,305			0,30458	1,4366	7,1
101	поселок юлы	Чистай шәһәре, Крутая гора пос., Лесная ур.	0,218			0,21753	1,4393	6,5
102	поселок юлы	Чистай шәһәре, Крутая гора пос., Набережная ур.	0,508			0,50808	3,9606	7
103	поселок юлы	Чистай шәһәре, Крутая гора пос., Новая ур.	0,239			0,23948	1,0972	5,6
104	поселок юлы	Чистай шәһәре, Крутая гора пос., Садовая ур.	0,195			0,19515	1,0584	4,6
105	поселок юлы	Чистай шәһәре, Учхоз пос. ур.	0,335			0,335	1,7755	5,3
106	поселок юлы	Чистай шәһәре, Байдуков ур.	1,140			1,14	6,0876	5,34
107	поселок юлы	Чистай шәһәре, Белинский ур.	0,545			0,545	3,1610	5,8
108	поселок юлы	Чистай шәһәре, Билялов ур.	0,219			0,219	0,7008	3,2
109	поселок юлы	Чистай шәһәре, Весенняя ур.	0,378			0,37808	0,8973	2
110	поселок юлы	Чистай шәһәре, Г.Исхакый ур.	0,378			0,378	1,5347	4,06
111	поселок юлы	Чистай шәһәре, Гайдар ур.	0,370			0,36988	2,3855	5,5
112	поселок юлы	Чистай шәһәре, Грибоедов ур.	0,249		0,249	0	0,4938	2,4
113	поселок юлы	Чистай шәһәре, Д.Бедный ур.	0,758			0,758	2,8804	3,8
114	поселок юлы	Чистай шәһәре, Джамбул ур.	0,230			0,23	0,6900	3

4								
11 5	поселок юлы	Чистай шәһәре, Дружбы ур.	0,320		0,225	0,035	1,3760	4,3
11 6	поселок юлы	Чистай шәһәре, Затонский ур.	0,461			0,4605	1,4696	3
11 7	поселок юлы	Чистай шәһәре, Зяббаров ур.	0,214			0,214	0,7854	3,67
11 8	поселок юлы	Чистай шәһәре, Инкубаторная ур.	0,350			0,35	1,7500	5
11 9	поселок юлы	Чистай шәһәре, К.Якуб ур.	0,180			0,18	0,5400	3
12 0	поселок юлы	Чистай шәһәре, Камская ур.	0,389			0,389	1,9127	4,94
12 1	поселок юлы	Чистай шәһәре, Кз.Татарстан ур.	0,320			0,32	1,0240	3,2
12 2	поселок юлы	Чистай шәһәре, Корнилова ур.	0,452			0,452	1,2950	2,87
12 3	поселок юлы	Чистай шәһәре, Красная Гора ур.	0,077			0,077	0,1894	2,46
12 4	поселок юлы	Чистай шәһәре, Крылов ур.	0,539			0,53884	1,6485	6,2
12 5	поселок юлы	Чистай шәһәре, Кузнечная ур.	0,330			0,33027	0,7596	2,3
12 6	поселок юлы	Чистай шәһәре, Кутузов ур.	0,673			0,6727	4,0362	6
12 7	поселок юлы	Чистай шәһәре, Л.Чайкиной ур.	0,140			0,14	0,5600	4
12 8	поселок юлы	Чистай шәһәре, Лермонтов ур.	1,602			1,60205	7,4822	6
12 9	поселок юлы	Чистай шәһәре, Лесная ур.	0,948			0,94791	3,2953	4
13 0	поселок юлы	Чистай шәһәре, Н.Ногин ур.	0,124			0,124	0,2951	2,4

13 1	поселок юлы	Чистай шәһәре, Набережная ур.	0,400			0,4	1,2800	3,2
13 2	поселок юлы	Чистай шәһәре, Нагорная ур.	0,257			0,25668	0,4620	1,7
13 3	поселок юлы	Чистай шәһәре, Обыденного ур.	0,140			0,14	0,5348	3,8
13 4	поселок юлы	Чистай шәһәре, Овражная ур.	0,690		0,248	0,412	3,4630	5,02
13 5	поселок юлы	Чистай шәһәре, Пожарский ур.	0,923			0,92329	3,0706	4,1
13 6	поселок юлы	Чистай шәһәре, Поселковая ур.	0,582			0,58178	2,2464	4
13 7	поселок юлы	Чистай шәһәре, Пролетарская ур.	1,001		1,001	0	3,1705	3,1
13 8	поселок юлы	Чистай шәһәре, Просек ур.	0,060			0,06	0,2640	4,4
13 9	поселок юлы	Чистай шәһәре, Пугачев ур.	0,343		0,387	0,286	1,7137	5
14 0	поселок юлы	Чистай шәһәре, С.Разина ур.	0,270			0,27	1,0827	4,01
14 1	поселок юлы	Чистай шәһәре, С.Сайдашева ур.	1,260			1,26	4,4100	3,5
14 2	поселок юлы	Чистай шәһәре, Тюленин ур.	0,245			0,245	0,7840	3,2
14 3	поселок юлы	Чистай шәһәре, Союзная ур.	2,400	2,400			10,0080	4,17
14 4	поселок юлы	Чистай шәһәре, Стрелка ур.	0,130			0,13	0,4030	3,1
14 5	поселок юлы	Чистай шәһәре, Тургенев ур.	1,200		1,2	0	4,7605	4
14 6	поселок юлы	Чистай шәһәре, Ф.Бурнаш ур.	0,290			0,29	1,4790	5,1
14	поселок юлы	Чистай шәһәре, Чапаев ур.	0,370			0,37	1,0915	3,3

7								
14 8	поселок юлы	Чистай шәһәре, Чехов ур.	0,368		0,368		0,8317	2,26
14 9	поселок юлы	Чистай шәһәре, Шишкин ур.	0,550			0,55	1,9250	3,5
15 0	поселок юлы	Чистай шәһәре, Южная ур.	0,590		0,59	0	1,9883	3,37
15 1	поселок юлы	Чистай шәһәре, Ямашев ур.	0,280		0,28	0	1,3720	4,9
15 2	поселок юлы	Чистай шәһәре, Арбузова ур.	0,311			0,31098	1,5056	7,5
	БАРЛЫГЫ : 3 нче чират		83,24 0	43,86 8	0,8524 4	37,6061 2	430,4108	
		Барлығы шәһәр буенча автомобиль юллары	171,5	121,7 38	1,0164 4	45,2492 2	1089,6214	

Транспорт инфраструктурасын үстерү чаралары өч дәрәжәгә аерыла: федераль, региональ һәм жирле. Димәк, транспортның һәр төре буенча чаралар федераль, региональ һәм жирле әһәмияткә ия.

2035 елга автомобиль юлларының перспективалы тыгызлыгы берничә тапкырга артачак. Федераль, региональ һәм жирле әһәмияттәге чаралар тиешле бүлекләрдә түбәнрәк китерелә.

Муниципаль районның транспорт инфраструктурасының төп объектларын урнаштыру, жәмәгать, район һәм жирле әһәмияттәге автомобиль юлларын күрсәтеп, транспорт инфраструктурасының перспектив үсеше сайлап алынган Чистай шәһәренең Генераль планы нигезендә, шулай ук ясалма корылмаларны - күперләрне, юлүткөргечләрне, төрле дәрәжәләрдәге транспорт чишелешләрен планлаштырып урнаштыру белән гамәлгә ашырыла.

Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2008 елның 22 ноябрәндәге 1734-р номерлы күрсәтмәсе белән расланган 2030 елга кадәр чорга Россия Федерациясенең транспорт стратегиясе; Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2017 елның 20 декабрәндәге "Транспорт системасын үстерү" 1596 номерлы карары белән расланган Россия Федерациясе дәүләт программасы федераль автомобиль транспортының озак сроклы үсешен билгели торган төп документлар булып тора.

Югарыда күрсәтелгән документлар нигезендә шулай ук Татарстан Республикасын территориаль планлаштыру схемасында салынган чаралар «Казан - Оренбург» федераль әһәмияттәге 1Р-239 автомобиль юлы участокларын төзү һәм реконструкцияләү күздә тотыла. Әлегә федераль юл төзелеп килүче түләүле «Шәле» автомагистралә (М-7 «Волга») - Баулы (М-5 «Урал») «Көнбатыш Европа - Көнбатыш Кытай» халыкара автоюл коридоры составына керәчәк (Санкт-Петербург - Вологда - Казан - Оренбург һәм алга таба Казахстан Республикасы аша Көнбатыш Кытайга).

Чистай муниципаль районын территориаль планлаштыру схемасын эшләгәндә Росавтодорның 2006 елның 29 декабрәндәге 665-р номерлы күрсәтмәсе белән расланган «Казан-Оренбург» 1Р-239 автомобиль юлын реконструкцияләүгә инвестицияләр салу» файдаланылды. «Инвестицияләрне нигезләү» нигезендә территориаль планлаштыру схемасында Татар Сарсазы һәм Сахаровка авылларын урап узу күздә тотыла.

2 нче таблица. Гомуми файдаланудагы автомобиль юллары исемлеге

№ п/п	Юлларның исеме	Озынлыгы, км.	Шул исәптән		
			Асфальто-бетон	күчмә	грунт
1	Каргалы т.п.- Михайловка т.п.	0,5			
2	Булдырь т.п. керү	1,5	1,5		
3	Ровесник лагерена керү	3,2	3,2		
4	Биометрик чокырга керү	0,5	0,5		
5	Морд.Баганалысы т.п. керү	0,8			0,8
6	«Казан-Оренбург» -Агрокультура	2			2
7	Агрокультура-Николаевка	1			1
8	Солнышко лагерена керү	2			2
9	Хилиновка т.п. керү	1,5			1,5
10	Кызыл Яр т.п.- Каратаевка т.п.	2			2
11	Чуаш Ялтаны т.п.-Керәш.Ялтаны	1			1
12	Гаделша т.п.-Яуширмә т.п.	6			6
13	Актау т.п. – Керәшен Наратлысы т.п. - Нарат Елга т.п.	5,4			5,4
14	Тат.Ялтаны т.п. –Чуваш Ялтаны т.п.	6,5			6,5

Чистай шәһәрәндә автомобиль юлларында 12 ясалма корылма бар.

Техник торыш буенча классификация:

- яхшы 1 шт.;
- канәгатьләнерлек 9 шт.;
- авария хәлендәге 2 шт.

3 нче таблицада Чистай шәһәре территориясендә урнашкан ясалма корылмалар исемлегә күрсәтелгән.

Юл сервисы объекты юлны төзекләндерүнең мөһим состав өлеше булып тора. Ул автомобиль хәрәкәтенә тулысынча хезмәт күрсәтүне тәмин итүче предприятиеләр һәм корылмалар жыелмасыннан гыйбарәт, алар хәрәкәт куркынычсызлыгын күтәрүгә һәм автотранспорт хәрәкәтенең нәтижелелеген күтәрүгә ярдәм итә торган юл буйлап автомобиль хәрәкәтенә тулы хезмәт күрсәтүне тәмин итә.

4 нче таблицада юл сервисы объектлары тәкъдим ителде.

3 нче таблица. Чистай шәһәрәндәге юлларда ясалма корылмалар исемлеге

№ п/п	Урнашу урыны	Су агымы исеме	Халәте
1	Вотяков ур.күпер	Ржавец елгасы	Авария
2	Бутлеров ур. «Набережная Кама» паркы янындагы күпер .	Берняжка елгасы	Уңышлы
3	Мир урамындагы күпер (жәяүлеләр күпере) Ржавец елгасы аша	Ржавец елгасы	Авария
4	К.Маркс ур. күпер Ржавец елгасы аша	Ржавец елгасы	Уңышлы
5	Молодежная ур. күпер Берняжка аша	Берняжка елгасы	Уңышлы
6	Кулясов ур. күпер	Ржавец елгасы	Уңышлы
7	Инкубаторная тыкрыгы буенча күпер	Ржавец елгасы	Уңышлы
8	Стрелка ур. буенча күпер	Берняжка елгасы	Уңышлы
9	Урицкий ур. буенча күпер	Берняжка елгасы	Уңышлы
10	Гафури ур. буенча күпер	Берняжка елгасы	Хорошее
11	Чехов ур. буенча күпер	Берняжка елгасы	Уңышлы
12	Пролетарская ур. буенча күпер	Берняжка елгасы	Уңышлы

Чистай муниципаль районы Башкарма комитеты биргән күрсәткечләр буенча шәһәр территориясендә 16 юл сервисы объекты урнашкан.

4 нче таблица. Юл сервисы объектлары

№ п/п	Объект исеме	Урнашу урыны
1	«Татнефть» АЗС	Чистай шәһәре, Казан-Акбулак трассасы ягыннан керү
2	408 номерлы АЗС Таиф-НК (Татнефтепродукт)	Чистай шәһәре, Энгельс ур., 196
3	АГЗС	Чистай шәһәре, Ак.Королев ур.
4	“Автодорстрой” АГЗС	Чистай шәһәре, Левитан ур., 48К
5	«Татнефтепродукт» АЗС	Чистай шәһәре, Вәлиев ур.
6	«Наиком» АЗС	Чистай шәһәре, Фрунзе ур., 62Б
7	«Татнефтепродукт» АЗС	Чистай шәһәре, К.Маркс ур., 85А
8	«Татнефть» АЗС	Чистай шәһәре, Вәлиев ур., 27е
9	«Есо-oil» АЗС	Чистай шәһәре, К.Маркс ур., 170А
10	«Татнефтепродукт» АЗС	Чистай шәһәре, Студенческая ур.
12	«Альгазтранс» 3 нче номерлы АГЗС	Чистай шәһәре, Нурлат тракты
13	АГЗС	Чистай шәһәре, 40 лет Победы ур., 44Б
14	АЗС	Чистай шәһәре, Пушкин ур., 137
15	«Есо Oil» АЗС	Чистай шәһәре, К.Маркс ур., 170А
16	«Татанефтепродукт» АЗС	Чистай шәһәре, Ибрагимов ур.

СНиП 2.05.02-85 "Автомобиль юллары" нигезендә автомобильләргә бензин салу станцияләренең куәте һәм алар арасындагы ераклыкны хәрәкәт ешлыгына бәйле рәвештә 5 нче таблица буенча кабул итәргә тәкъдим ителә.

5 нче таблица. Автозаправка станцияләрен урнаштыру (АЗС)

Хәрәкәтнең тизлеге, трансп. бер./тәүлек.	АЗСның куәте, тәүлеккә ягулык салу	АЗС арасындагы ераклык, км	АЗС урнаштыру
1000 нән 2000 гә кадәр	250	30 – 40	Берьяклы
2000 дән 3000гә кадәр	500	40 – 50	Берьяклы
3000 дән 5000 гә кадәр	750	40 – 50	Берьяклы
5000 дән 7000 гә кадәр	750	50 – 60	Ике яклы
7000 дән 20000 гә кадәр	1000	40 – 50	Ике яклы
20000 артык	1000	20 – 25	Ике яклы

«Татарстан Республикасында юл сервисын үстерү» турындагы республика максатчан программасы проекты белән, заправка ара минималь араны исәпләгәндә, исәпләү зурлыгын уртача 50 км кабул итәргә тәкъдим ителә. Автозаправка станцияләре жирле яисә муниципальара әһәмиятле төп автомобиль юлларында урнашкан. 50 км ераклыкны исәпкә алып, өстәмә автозаправка станцияләренә ихтыяж юк.

СНиП 2.05.02-85 "Автомобиль юллары" нигезендә техник хезмәт күрсәтү станцияләрендә постлар санын алар арасындагы ераклыктан һәм хәрәкәтнең интенсивлыгынан бәйлелектә кабул итәргә тәкъдим ителә 6 нчы таблица нигезендә.

6 нчы таблица. Техник хезмәт күрсәтү станцияләрен урнаштыру (СТО)

Хәрәкәтнең тизлеге, трансп. бер./тәүлек.	СТО дагы постлар саны, алар арасындагы ераклыкка карап, км					АЗС урнаштыру
	80	100	150	200	250	
1000	1	1	1	2	3	Берьяклы
2000	1	2	2	3	3	Берьяклы

3000	2	2	3	3	3	Берьяклы
4000	3	3	-	-	-	Берьяклы
	2	2	2	2	3	Двустороннее
6000	2	2	3	3	3	Двустороннее
8000	2	3	3	3	5	Двустороннее
10000	3	3	3	5	5	Двустороннее
15000	3	5	5	8	8	Двустороннее
20000	5	5	8	Махсус исәп буенча		Двустороннее
30000	8	8	Махсус исәп буенча			Двустороннее

Чистай шәһәренең автомобиль юллары чөлтәре үсеш алган һәм халыкның аз тыгызлыгы белән характерлана, бу исә урам-юл чөлтәренең төп өлешендә хәрәкәтнең азгына интенсивлыгын тәэмин итә.

Автомобиль транспорты һәм автотранспорт комплексы инфраструктурасы әйләнә-тирә мохитне пычратуның төп чыганагына карый. Әйләнә-тирә мохиткә һәм сәламәтлеккә тискәре йогынты ясаучы факторлар, СанПиН 2.1.6.983-00 2 таләпләре нигезендә, «Торак урыннарның атмосфера һавасы сыйфатын тәэмин итүгә гигиеник таләпләр. Санитар-Эпидемиологик кагыйдәләр һәм нормативлар» түбәндәгеләр:

- ✓ атмосфера пычрануы;
- ✓ тавыш йогынтысы.

Атмосфераның пычрануы. Атмосфера һавасы әйләнә-тирә мохитнең яшәү өчен мөһим компоненты булып тора, аның сыйфаты уңай экологик шартларның нигезен тәшкил итә. Эчке янулы двигательләрнең эшкәртелгән газлары зарарлы матдәләрдән һәм кушылмалардан тора, шул исәптән канцероген. Һавага төтен һәм газ хәлендәге пычраткыч матдәләр (азот һәм күкерт диоксины, озон, фенол, углерод окисълары) чыгарылу атмосфераның пычрануына гына түгел, ә сәламәтлек өчен респиратор аллергия авыруларына да китерә.

Тавышның йогынтысы. Россия халкының якынча 30% ы 55дБ дәрәжәсендәге автомобиль транспортынан шау-шу йогынтысына дучар ителә. Бу йөрәк-кан тамырлары һәм эндокрин авыруларының артуына китерә. Тавыш барлыкка килү кешеләрнең танып белү сәләтенә йогынты ясый, ачу китерә.

Шәһәрнең барлыкка килгән планлаштыру структурасын һәм юл-транспорт чөлтәре характерын исәпкә алып, торак төзелеше районында интенсив хәрәкәтле юллар булмау транспорт инфраструктурасының әйләнә-тирә мохиткә, кешенең иминлегенә һәм сәламәтлегенә йогынты ясау өлешендә чагыштырмача уңышлы экологик вәзгыять

турында нәтижә ясарга мөмкин.

1.4. Демографик вэзгыять

Чистай шәһәре Россия шәһәрендә пенсионерлар өлеше югары булу белән характерлана - 26,6%.

Эшкә сәләтле яшьтәге халыкның өлеше кими, бу өлкәннәргә һәм балаларга йөкләнеш арта. Шәһәр һәм хезмәткә сәләтле халык районына демографик йөкләнеш коэффициенты - 802,3 (Чаллы - 631,5, Түбән Кама - 607,8, Алабуга - 582,8).

Миграция проблемасы сан ягыннан караганда сыйфат ягыннан күбрәк: нигездә авыл территорияләрендә яшәүчеләр килә, ә башкаланың зур шәһәрләренә чыгарылыш укучылары һәм яшь белгечләр китә.

Сыйфатлы кеше потенциалын тоту шәһәр һәм район халкына шәһәр мохитенең сыйфатын, белем алу, сәламәтлекне саклау, ял вакытын оештыру, һөнәри эшчәнлек белән шөгыйльләнү һәм үзеңне тормышка ашыру өчен башка мөмкинлекләр тәэмин итүгә нигезләнгән булырга тиеш.

2018 елның 01 гыйнварына Чистай шәһәре халкының саны 59 822 кеше тәшкил итә.

1.5. Гомуми файдаланудагы транспорт чаралары эшенә характеристика пассажирлар агымына анализ ясауны да кертеп

Чистай шәһәре территориясендә пассажирлар һәм индивидуаль автотранспорт хезмәте алып барыла. 2020 елда транспорт хезмәте күрсәтүне «Экспресс» ЖЧЖ, «Экспресс» ЖЧЖ, 199,4 км озынлыктагы 14 маршрут буенча башкара, хәрәкәтчән составның 30 берәмлеге эшли. 2019 елның бер кварталына күчерелгән пассажирларның уртача саны 526,427 мең кеше тәшкил иткән, шуларның 126,427 меңе ташламалы категория пассажирлары.

Пассажирлар агымын бәяләү анализы күрсәткәнчә, Чистай шәһәренең гомуми файдаланудагы пассажир транспортының гәмәлдәге үткәру мөмкинлекләре пассажирлар йөртү хезмәтләренә агымдагы ихтыяжны канәгатьләндерергә сәләтле.

Халыкны шәһәрара ташу өлкәсендә муниципаль берәмлекнең Казан шәһәре белән административ үзегенең элементәсе халык арасында иң зур ихтыяждан файдалана. Бу халыкның хезмәт, мәдәни-көнкүреш һәм башка максатлар белән эш итүдә ихтыяжына бәйле.

Чистай шәһәре территориясендә пассажирлар транспорты хәрәкәтен оештыруга

үткөрөлгән анализ, гомумән алганда, жәмәгать пассажир транспортының роле шәхси транспорт файдасына үзенең популярлығын югалта. Гомуми файдаланудагы пассажир транспорты ике мөһим функцияне гамәлгә ашыруын исәпкә алып: социаль (халыкның аз тәэмин ителгән катламнарын күчерү мөмкинлеген тәэмин итә) һәм экологик әлеге юнәлеш актив үсәргә һәм пассажирларны уңайлы йөртү өчен барлык шартларны тудырырга тиеш. Чистай шәһәрәндә жәмәгать транспорты предприятиеләренең эше кайбер проблемалар белән тыгыз бәйләнгән, алар халыкның ихтыяжларын нәтижәле канәгатьләндерергә мөмкинлек бирми. Мәсәлән, оптимизацияләнгән һәм интегральләшкән маршрут челтәре булмау, ул транспортның башка төрләренә күчереп утырту һәм транспорт предприятиеләренең операция чыгымнарын киметергә мөмкинлек бирә торган пассажирларның мобильлеген арттырырга мөмкинлек бирә; искергән хәрәкәтчән составның инвалидлыгы булган кешеләрне транспортлау өчен яраксыз булуы, шулай ук велосипедлар, коляскалар һ.б.; түбән идәнле һәм түбән тавышлы автобуслар булмау; видеокүзәтү системаларын урнаштыру юлы белән куркынычсызлыкны тәэмин итү зарурлыгы; бушлай Wi-Fi; маршрут транспорт чараларының хәрәкәт графигы турында пассажирларга мәгълүмат бирү системалары булмау һ.б.

1.6. Транспорт чаралары паркы составы һәм автомобиль дәрәжәсе, парковкалар һәм парковка урыннары белән тәэмин итү)

Федераль дәүләт статистикасы хезмәтенең Татарстан Республикасы буенча территорияль органы мәгълүматларына караганда, халыкның автомобильләр белән тәэмин ителешенең ышанычлы үсеше күзәтелә, бу исә Чистай шәһәрәнең юл челтәренә йөкләнешне акрынлап арттыруга китерә.

Чистай шәһәре территориясендә парковка зоналары белән тәэмин ителешнең түбән дәрәжәдә булуы проблемасы тормый. Шулай ук, кешеләр күпләп жыелган урыннар һәм зур супермаркетлар велопарклар белән жиһазланган.

7 нче таблица. Автомобиль парковкалары

№	Адресы	Түләүле/ бушлай	Парковка урыннары
---	--------	--------------------	----------------------

			саны
1	Гуськов ур.	бушлай	18
2	Лодочная станциясы	бушлай	60
3	Маркин һәм Гуськов урамнары киселеше	бушлай	15
4	40 лет Победы ур., 51 йорт	бушлай	65
5	Полющенкова ур., 7А	түләүле	94
6	Фрунзе ур.(Авдеев зираты)	бушлай	13
7	Тукай ур.(Мөселман зираты)	бушлай	16
8	К. Маркс ур., 166П	бушлай	22

1.7. Жәяүлеләр һәм велосипедта йөрү шартларының характеристикасы.

Чистай шәһәрндә гражданнарның жәяүле йөрүе канәгатьләнәрлек хәлдә. Ел саен асфальт-бетон өслекле юл өслеге төзекләндерелә.

Халыкны автомобильләштерү дәрәжәсе арту парковка урыннары житмәүгә һәм жәяүлеләрне йөртү өчен билгеләнгән территорияләр автомобильләре белән шөгылләнүгә китерә. Бу күренешне бетерү өчен жәяүле зоналарны һәм юл өлешен жәяүлеләр өчен пространствоарның аерымланган системасын оештыру юлы белән бүлү буенча чаралар күрү тәкъдим ителә. Аларга жәяүлеләр өчен кичүләр, тротуарлар, жәяүлеләр өчен юллар, жәяүлеләр өчен күперләр, торак зоналар һәм жәяүлеләр өчен башка объектлар кертелергә тиеш.

Моннан тыш, жәяүлеләр зоналары территориясенә транспорт чаралары килү сәбәпләрен (мәсәлән, машина кую урыннары булмау яки туктау урыннары булмау аркасында) һәм машина кую кагыйдәләрен аңлы рәвештә үтәмәүне бетерергә кирәк.

Мондый хәлләргә күпчелек очракта жәяүлеләр пространствоарының тиешенчә төзекләnmәве сәбәп була. Бу жәяүлеләр өчен дә, транспорт чаралары өчен дә жәяүлеләр зоналарының чикләрен саклауга ярдәм итми. Бу исә юл хәрәкәте кагыйдәләрен бозуга һәм барлык катнашучылар тарафыннан юл-транспорт һәләкәтләре куркынычы артуга китерә.

Чынлыкта жәяүлеләр зоналары территорияләрендә вазгыять һәм һәләкәтләр барлык категория жәяүлеләр өчен уңайсызлыктар тудырмыйча

транспорт чараларына керүне катгый жайга салуның кискен кирәкпеге турында сөйли.

1.8. Юл хәрәкәте куркынычсызлыгы дәрәжәсен анализлау.

Эчке эшләр министрлыгының Чистай шәһәре буенча ЮХИДИ идарәсе мәғлүматларына караганда, 2019 елның 1 гыйнварыннан 2020 елның 1 гыйнварына кадәр шәһәр территориясендә 59 юл-транспорт һәлакәте теркәлгән, аларда 4 кеше һәлак булган һәм 82 төрле авырлыктагы жәрәхәтләр алган.

8 нче таблица. 2019 елда юл-транспорт һәлакәте статистикасы.

	ДТП саны	Һәлак булучылар саны	Зыян күрүчеләр саны
Барлығы	102	14	150
Шәһәр	59	4	82
Район	43	10	67

Статистика буенча, 2019 елда юл-транспорт һәлакәтләренең иң еш төрләре булып "Столкновение" һәм "Жәяүлеләргә һөжүм" тора. Тулы статистика 9 нчы таблицада китерелгән.

9 нчы таблица. 2019 елгы ДТП төрләре буенча статистика

Төрө	ДТП саны	Һәлак булучылар саны	Зыян күрүчеләр саны
Берелешләр	26	2	46
Аудару / китү	5	0	8
Жәяүлеләрне таптату	16	2	15
Каршы чыгу	4	0	5
Велосипедчыга чыгу	8	0	8

Юл-транспорт һәлакәтенең сәбәбе булып юл хәрәкәте процессында бер үк вакытта тәэсир итүче факторлар комплексы тора. Бу транспорт чарасының техник торышы, юл өслегенең торышы, һава шартлары һәм башкалар. Юл-транспорт һәлакәтенең төп сәбәбе булып "Столкновения" тора, кешенең адекват булмаган тәртібе еш кына юлда куркыныч чыганагы булып тора. Статистикада китерелгән 10 нчы таблицада юл-транспорт һәлакәте килеп чыгу сәбәпләре аларның барлыкка килүенең иң еш сәбәбе - маневрлау, тизлекне арттыру һәм автотранспорт арасындагы дистанцияне үтәмәү.

10 нчы таблица. 2019 елгы ДТП сәбәпләре статистикасы.

Төрө	ДТП саны	Һәлак булучылар саны	Зыян күрүчеләр саны
Тизлек/дистанция	14	0	16
Каршы якка чыгу	0	0	0
Юл чатларын узу	12	2	19
Жәяүлеләр тарафыннан бозу	8	2	8
Велосипедчылар тарафыннан бозу	6	0	6
Жәяүлеләр кичүе	2	0	2
маневрлау	17	0	33
Кайберләре	0	0	0

Юл-транспорт һәлакәтләренә анализ ясау Чистай шәһәрәндә юл-транспорт һәлакәтләренәң төп учаклары булып тора:

11 нче таблица . Шәһәр урамнарында юл-транспорт һәлакәте статистикасы.

Урам исеме	2019 елда ДТП саны	2018 елда ДТП саны
К. Маркс ур.	12	6
Энгельс ур.	12	2
Вахитов ур.	3	1
40 лет Победы ур.	3	2
Вәлиев ур.	3	0
Левитан ур.	0	1
Ибраһимов ур.	0	2
Студенческая ур.	0	1
Л.Толстой ур.	2	1
Урицкий ур.	1	0
Молодежная ур.	2	0
Герцен ур.	1	0
Жуковский ур.	1	0
Чернышевский ур.	1	0
Гуськов ур.	3	0
Затонский ур.	1	0
Маркин ур.	1	0
Р.Люксембург ур.	1	1
Красноармейская ур.	2	1
Овражная ур.	1	0
Гафури ур.	3	0
ул. Бебеля	1	0
Октябрьская ур.	1	1
Бутлеров ур.	1	0
Мебельная ур.	1	0
Фрунзе ур.	1	0
Курченко ур.	1	0
Базарная ур.	1	0
Парковая ур.	1	0

Шөһөрдә юл-транспорт һәлакәтләрен травматизмын киметү буенча иң нәтижәле инструментларның берсе булып юл-транспорт һәлакәтләрен концентрацияләү урыннарын бетерү чаралары хезмәт итә.

«РФ автомобиль юлларында юл-транспорт һәлакәтләрен исәпкә алу һәм анализлау буенча рекомендацияләр» 218.6.015-2015 номерлы ОДМ нигезендә, торак пункттан читтә 1000 метрдан артмаган юл участогы, торак пункттан читтә 1000 метрдан яки 200 метрдан артмаган урамнар яисә Хисап елы дэвамында бер төрдәге өч һәм аннан күбрәк юл-транспорт һәлакәте яисә биш һәм аннан күбрәк юл-транспорт һәлакәте булган юллар кисешкән урын булып тора. К.Маркс һәм Энгельс урамы юл-транспорт һәлакәтләре концентрациясенәң потенциалы урыны булып тора. Әлегә фактны әлегә урамнарның шөһәр территориясендә иң озын урамнарның берсе булуын аңлатырга мөмкин.

Юл-транспорт һәлакәтләренәң килеп чыгуы үз артыннан травматик нәтижәләр китереп чыгаруы шулай ук автомобильләр санын арттыру һәм гамәлдәге транспорт агымнарына исәпләнмәгән гомуми файдаланудагы жирле өһәмияттәге юллар чөлтәре озынлыгы арасындагы транспорт чараларының һәм арта баручы диспропорцияләренәң елдан-ел артуына бәйле. Авария хөлендәге һәлакәтнәң сәбәпләрен билгеләүче башка факторларга түбәндәгеләрне кертәргә кирәк:

- юл хәрәкәте кагыйдәләрен үтәүне күзәтү системасы булмау.
- юлларның канәгатьләнмәслек торышы
- кирәкле урыннарда юл билгеләре булмау.
- кирәкле урыннарда юл тамгасы булмау.

1.9. Транспорт инфраструктурасының әйләнә-тирә мохиткә, халыкның куркынычсызлыгына һәм сәламәтлегенә тискәре йогынтысын бәяләү

Чистай муниципаль районында Татарстан Республикасы Идел-Кама төбәгенәң төп сәнәгать потенциалы - территориаль яктан районга төбәгендәге пычраткыч матдәләр чыгарып ташлауларның стационар чыганакларының 50 %тан артыгы туры килә. Алга киткән сәнәгать житештерүе әйләнә-тирә мохит компонентларының торышына тискәре йогынты ясый. Районда атмосфера һавасын пычратуның төп чыганаклары булып юл һәм төзелеш комплексы, машина төзелеше, жылылык энергетикасы предприятиеләре тора, авыл хужалыгы

продукциясен житештерү һәм эшкәртү: «Татавтодор» ПРСО ААЖ Чистай филиалы, «Чистай суднолар ремонтлау заводы» ЖЧЖ, «Чистай судно төзекләндерү заводы» ЖЧЖ, «Чистай жылылык челтәрләре предприятиесе» ААЖ филиалы, «Азимут» ААЖ филиалы Чистай елга порты, «Чистай элеваторы» ААЖ, «Чистай элеваторы» Птицефабрикасы» ААЖ, «Чистай» ЖЧЖ, «Чистай агрохим» ЖЧЖ, «ТатРИКнефть» филиалы.

Пычраткыч матдәләренең иң чик мөмкин булган концентрацияләренең артуы автомагистральләр янындагы торақ зоналарда күзәтелә. Юл-транспорт комплексында гамәлдәге табигатьне саклау законнарын бозуның төп сәбәпләре түбәндәгеләр:

- дизель ягулыгының сыйфаты түбән булу;
- автопредприятиеләрнең катлаулы финанс хәле алар тарафыннан кирәкле запас частьләр, агрегатлар һәм токсиклыкка тәэсир итүче автомашиналар төеннәрен сатып ала алмауга китерә.

Югарыда күрсәтелгәннәрдән чыгып, соңгы 5 (биш) елда әйләнә-тирә мохитнең пычрануы муниципаль район территориясендә күтәрелмичә (бертигез) бара дип нәтижә ясарга мөмкин, чөнки халыкның һәм Чистай шәһәре территориясе буенча узучы автотранспорт артык зур түгел. Шулай ук якын елларга муниципаль район территориясендә атмосфера пычрануын һәм халыкка йогынтыны киметеп, транспорт чараларын (халыкның китү исәбенә) арттыру планлаштырылмый.

Шәһәр территориясендә автоматлаштырылган мәгълүмати һәм идарәче системалар булдыру эшләрен уздыру исәбенә, гомуми файдаланудагы йөк һәм пассажир транспорты маршрутларын оптимальләштерү шәһәрнең төп автомобиль юлларында хәрәкәт интенсивлыгы кимиячәк һәм димәк, әйләнә-тирә мохиткә һәм халыкның сәламәтлегенә транспорт инфраструктурасының тискәре йогынтысы дәрәжәсе кимиячәк.

1.10. Транспорт инфраструктурасының эшләве һәм үсеше өчен кирәкле норматив-хокукый базаны бәяләү

- Чистай шәһәрндә стратегик планлаштыру өчен нигез булып муниципаль районның үсешен билгеләүче ТР стратегик һәм программа документлары тора. Тиешле анализ түбәндәге документлар буенча үткәрелде:
- 2030 елга кадәр Татарстан Республикасын социаль-икътисадый үстерү

- стратегиясе (2015 елның 17 июнендәге 40-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы белән расланды);
- Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2011 елның 21 февралендәге 134 номерлы карары белән расланган Татарстан Республикасын территорияль планлаштыру схемасы;
 - 2016-2020 елларга һәм 2030 елга кадәр план чорына Чистай муниципаль районының социаль-иқтисадый үсеш стратегиясе;
 - Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Советының 2013 елның 16 июлендәге 27/4 номерлы карары белән расланган Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районын территорияль планлаштыру схемасы; Моннан тыш, Чистай МР транспорт комплексының үсешен билгеләүче федераль, төбәк һәм җирле дәрәжәдәге документлар анализланды:
 - Россия Федерациясе Хөкүмәтенә 2008 елның 22 ноябрәндәге 1734-р номерлы күрсәтмәсе белән расланган 2030 елга кадәр чорга Россия Федерациясенә транспорт стратегиясе;
 - Россия Федерациясендә тиер юл транспортын 2030 елга кадәр үстерү стратегиясе;
 - Татарстан Республикасы Транспорт һәм юл хужалыгы министрлығының 2017 елның 24 июлендәге 253 номерлы боекы белән расланган 2030 елга кадәр перспективада 2016-2021 елларга Татарстан Республикасы транспорт комплексын үстерү стратегиясе;
 - «2014 - 2022 елларга Татарстан Республикасы транспорт системасын үстерү» дәүләт программасы

ТР Чистай муниципаль районын территорияль планлаштыру РФ һәм ТР Министрлар Кабинетының 2011 елның 21 февралендәге 134 номерлы карары белән расланган (2016 елның 14 ноябрәндәге 842 номерлы, 2017 елның 15 августындагы 577 номерлы үзгәрешләр белән), җирлекләренә генераль планнарын һәм Чистай муниципаль районын территорияль планлаштыру схемасын эшләү һәм раслау нигезендә гамәлгә ашырыла. Исәп-хисап чорына әлеге документларга салынган карарлар территорияне планлаштыру документларын, шулай ук инженер, социаль һәм транспорт инфраструктураларын үстерүнең, әйләнә-тирә мохитне саклауның аерым төрләрен урнаштыруның территорияль һәм тармак схемаларын эшләү өчен нигез була.

Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы транспорт инфраструктурасы өчен кирәкле норматив-хокукий база тиешле финанс белән

тәэмин итү шарты белән авыл жирлекләре һәм Тәтеш шәһәре территорияләрендә аны тулы күләмдә үстерү белән бәйле мәсьәләләрне комплекслы хәл итәргә мөмкинлек бирә.

1.11. Транспорт инфраструктурасын финанслауны бәяләү.

Чистай шәһәре транспорт инфраструктурасын комплекслы үстерү программасын гамәлгә ашыруның финанс нигезе - Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы бюджеты акчалары.

Татарстан Республикасы бюджеты акчаларын жәлеп итү гамәлдәге законнар нигезендә чараларны уртақ финанслау фаразы буларак исәпкә алына. Программаны финанслауның еллык күләмнәре, тиешле финанс елына һәм өстәмә финанс чыганақларын исәпкә алып, Чистай шәһәренең расланган бюджеты нигезендә билгеләнә.

Программа чараларын финанслау бюджет ассигнованиеләренең түбәндәге рәвешләрендә гамәлгә ашырылырга тиеш: авыл жирлекләре һәм шәһәр юлларын ремонтлау буенча вәкаләтләргә гамәлгә ашыру максатларында муниципаль ихтыяжлар өчен товарлар кайтартуга, эшләр башкаруга, хезмәтләр күрсәтүгә муниципаль контрактлар өчен түләү. Федераль һәм район бюджетлары мөмкинлекләре белән реаль вәзгыять әлегә мондый төрдәге чараларны төгәл планлаштыруны озак сроклы перспективада да тәэмин итәргә мөмкинлек бирми. Шулай итеп, жирле үзидарә органнарының мөмкинлекләре мөмкин булган финанс нигезендә (юлларны карап тоту, агымдагы ремонтлау) хәл ителгән бурычларны хәл итүгә юнәлтеләргә тиеш.

Программаны финанслау күләмнәре фараз характерында һәм билгеләнгән тәртиптә төгәлләштереләргә тиеш.

1.12. Транспорт төрләре буенча транспорт инфраструктурасы эшчәнлегә характеристикасы һәм эш күрсәткечләре

Чистай шәһәре халкының күчмә хәрәкәтен берничә төргә бүләргә була: жәяүле, велотранспорт, автомобиль транспорты, үз чиратында ул жәмәгать һәм шәхси транспортка бүленә.

Күченү характеры:

- хезмәт юлы, эш урынына барып житү һәм өйгә кайту;

- уку, укыту урынына барып житү;
- мәдәни-көнкүреш, шәхси максатларда йөрү;
- Хезмәт юлыннан, хезмәт юлыннан йөрү кирәк.

Жиңел автомобильләр паркының үсеш тенденциясен исәпкә алып, 2027 елга гомуми кулланылыштагы транспорт белән пассажирлар ташу дәрәжәсе кимиячәк.

1.13. Йөк транспорт чараларының хәрәкәтен характерлау, коммуналь һәм юл хезмәтләренең транспорт чаралары эшен бәяләү, транспорт чаралары өчен инфраструктураның торышын бәяләү

Йөк транспорт чараларында авыр йөкле, эре габаритлы йөкләрне ташу 2020 елга торышы буенча авыр йөкле йөкләрне, эре габаритлы йөкләрне автомобиль йөртүгә рөхсәт бирү буенча муниципаль хезмәт күрсәтүнең административ регламенты нигезендә муниципаль берәмлек чикләрендә тулысынча яисә өлешчә жирле әһәмияттәге юллар буйлап узучы маршрутлар буенча муниципаль хезмәт күрсәтүнең 2019 елның 20 февралендәге 31 номерлы карары белән расланган административ регламенты нигезендә гамәлгә ашырыла.

Коммуналь һәм юл хезмәтләренең транспорт чаралары эшләре муниципаль контрактлар нигезендә гамәлгә ашырыла, 12 нче таблицада шәһәрнең урам-юл челтәрен тәэмин итүче транспорт чаралары паркының торышы күрсәтелгән. Әлеге муниципаль контрактларда әлеге транспорт чаралары өчен инфраструктураның норматив торышын саклап калу юлы белән өзлексез эшләү һәм кирәкле вазыйфаларны үтәү каралган.

12 нче таблица. Чистай районында шәһәрнең урам-юл челтәренә хезмәт күрсәтүче махсус һәм коммуналь техника саны

№	Техника исеме	Милектә транспорт чарасы булган оешманың исеме (МУП, ААЖ, ЖЧЖ һ.б.)	Чыгарылышы	Йөгереше, км яки м / сәг	Ягулык төре (дизель, метан)
1	Камаз 55102	"Неолит" ЖЧЖ	1994	165790 км	ДТ
2	Камаз 65115	"Неолит" ЖЧЖ	2002	192796 км	ДТ
3	Камаз 65115	"Неолит" ЖЧЖ	2000	205422 км	ДТ
4	Камаз 55111	"Неолит" ЖЧЖ	1991	127386 км	ДТ

5	Снегопогрузчик КО-206А	"Неолит" ЖЧЖ	2000	1825 м/сәг	ДТ
6	Снегопогрузчик КО-206А	"Неолит" ЖЧЖ	1992	1936 м/сәг	ДТ
7	Автогрейдер ДЗ-122Б	"Неолит" ЖЧЖ	2001	3185 м/сәг	ДТ
8	МТЗ-82	"Неолит" ЖЧЖ	2011	1382 м/сәг	ДТ
9	МТЗ-1221	"Неолит" ЖЧЖ	2005	2830 м/сәг	ДТ
10	МТЗ-82	"Неолит» ЖЧЖ	2005	2240 м/сәг	ДТ
11	МТЗ-82	«Неолит" ЖЧЖ	2013	1958 м/сәг	ДТ
12	Камаз КО-829А	"Неолит" ЖЧЖ	2010	109527 км	ДТ
13	Камаз УДМ	"Неолит" ЖЧЖ	2009	68367 км	ДТ
14	Нью Холанд	"Неолит» ЖЧЖ	2005	2538 м/сәг	ДТ
15	Амкодор	«Неолит" ЖЧЖ	2005	1820 м/сәг	ДТ
16	Китайский погрузчик Red Bull	"Неолит" ЖЧЖ	2013	736 м/сәг	ДТ
17	Китайский погрузчик LG936L	"Неолит" ЖЧЖ	2013	925 м/сәг	ДТ
18	Камаз КО-829Б	ТР ЧМР ЧГИК	2015	10356 км	ДТ
19	Камаз КО-829А	"Татлизинг" ТР ГУП	2017	12499 км	ДТ
20	Автогрейдер ГС-1402	"Татлизинг" ТР ГУП	2018	720 м/сәг	ДТ
21	МТЗ-82 ПУМ	ГУП РТ "Татлизинг"	2017	1460 м/сәг	ДТ
22	МТЗ-82 ПУМ	"Татлизинг" ТР ГУП	2018	743 м/сәг	ДТ
23	Минипогрузчик Ant750	"Татлизинг" ТР ГУП	2018	552 м/сәг	ДТ
24	Минипогрузчик Ant751	"Татлизинг" ТР ГУП	2018	352 м/сәг	ДТ

1.14. Транспорт инфраструктурасын үстерү һәм урнаштыру шартлары һәм перспективалары характеристикасы

Муниципаль районның транспорт инфраструктурасының төп объектларын урнаштыру, жәмәгать, район һәм жирле әһәмияттәге автомобиль юлларын күрсәтеп, транспорт инфраструктурасының перспектив үсеше сайлап алынган

Чистай шәһәренең Генераль планы нигезендә, шулай ук төрле дәрәжәләрдәге ясалма корылмалар - күперләр, юлүткәргечләр, транспорт чишелешләре урнаштыру планлаштырыла торган урында гамәлгә ашырыла.

II БҮЛЕК.

МУНИЦИПАЛЬ РАЙОН ТЕРРИТОРИЯСЕНДӘ ТРАНСПОРТ ИХТЫЯЖЫ ФАРАЗЫ, ХАЛЫКНЫҢ ХӘРӘКӘТ ИТҮ ҺӘМ ЙӨКЛӘР ТАШУ КҮЛӘМНӨРЕН ҺӘМ ХАРАКТЕРЫН ҮЗГӘРТҮ

2.1 Социаль-иқътисады һәм шәһәр төзелеше үсеше фаразы

- Территориаль планлаштыруның төп бурычлары түбәндәгеләр:
- территорияне функциональ зоналарга бүлү буенча тәкъдимнәр эшләү;
- уңайлы торак мохите булдыру;
- социаль инфраструктура объектларына хезмәт күрсәтү үзәкләренең бердәм системасын булдыру, территорияләрне тутыру;
- транспорт инфраструктурасын үстерү;
- инженерлык белән тәэмин итү системасын модернизацияләү һәм үстерү;
- житештерү - эшлекле һәм склад билгеләнешен һәм кече эшқуарлык объектларын, экологик чиста технологияләрне үстерү, житештерү территорияләреннән файдалануны интенсификацияләү;
- районның урман-парк әйләнәсен саклап калу, парк режимы булган буфер зоналарын һәм урман паркына керү төркемнәрен оештыру;
- мәдәни мирас объектларын саклап калу һәм торгызу.

Чистай муниципаль районы стратегиясен гамәлгә ашыруның социаль-иқътисады нәтижәләлеге билгеләнгән максатчан индикаторларга ирешү дәрәжәсе буенча 2021 елга бәяләнә:

- чагыштырма бәяләрдә тулаем территориаль продуктны 1,2 тапкырга арттыру;
- инвестицияләр күләмен 1,5 тапкырга арттыру;
- 2015 елда 69 яшьтән һәм 2021 елга 71 яшьтән дә ким булмаган уртача гомер озынлығының үсешен тәэмин итү;
- эш урыннары санын 1500 гә арттыру;
- 2015 елда бюджет тәэмин ителешен үз керемнәре белән тәэмин итү дәрәжәсен 2015 елда 36%тан 2021 елга 45%ка кадәр арттыру.

- 2030 елга:

- чагыштырма бөяләрдә тулаем территориаль продуктны 1,5 тапкыр арттыру;
- инвестицияләр күләмен 1,7 тапкырга арттыру;
- тормышның уртача дөвамлылыгы үсешен 75 яшьтән дә ким булмаган тәэмин итү;;

- эш урыннары санын 2000 кешегә арттыру;;
- бюджет тәэмин ителешен үз керемнәре белән 45 %тан 56 %ка кадәр күтәрү;
- туристлар санын 10 тапкырга арттыру;
- инженер һөнәрләре студентларын елына 100 кешегә чыгаруны арттыру;
- кече һәм урта эшқуарлык өлешен 50% ка кадәр арттыру.

2016-2021 елларга һәм 2030 елга кадәрге план чорына Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының Социаль-икътисадый үсеш стратегиясе нигезендә муниципаль районда яңа төзелеш планлаштырыла:

13 нче таблица. Төзелеш өлкәсендәге гамәлләр

№	Торак пунктларны су белән тәэмин итү:	Башкару елы	Җаваплы орган	Суммасы	Финанслау чыганагы
1.1	Чулпан авылы Данауровка авылы Яуширмә авылы	2018 ел	ТР ЧМР ИК, ЧМР ИК төзелеш бүлегә	10 000,0	ТР бюджеты Үтәлдә
1.2	Яуширмә авылы Данауровка авылы Акбулат авылы Чистай Выселксы авылы Александровка авылы	2019 ел	ТР ЧМР ИК, ЧМР ИК төзелеш бүлегә	10 000,0	ТР бюджеты

1.3	Чистай Выселксы авылы Яуширмә авылы Акбулат авылы Данауровка авылы Кубас авылы Иске Иванаево авылы	2020 ел	ТР ЧМР ИК, ЧМР ИК төзелеш бүлеге	10 000,0	ТР өджеты
1.4	Александровка авылы Бахта авылы Иске Иванаево Чистай Выселксы авылы Урта Талкыш авылы	2021 ел	ТР ЧМР ИК, ИК ЧМР төзелеш бүлеге	10 000,0	ТР өджеты
1.5	Кызыл Ялан авылы Бахта авылы Урта Талкыш авылы Олы Талкыш авылы	2022 ел	ТР ЧМР ИК, ЧМР ИК төзелеш бүлеге	10 000,0	ТР өджеты
1.6	Тат.Ялтаны авылы Тат.Баганалыс ы авылы Кызыл Ялан авылы Олы Талкыш авылы	2023 ел	ТР ЧМР ИК, ЧМР ИК төзелеш бүлеге	10 000,0	ТР өджеты

1.7	Югары Кондрата авылы Чирүле Шонталы авылы Урта Талкыш авылы	2024 ел	ТР ЧМР ИК, ЧМР ИК төзелеш бүлеге	10 000,0	ТР бюджеты
1.8	Булдырь авылы Кызыл Яр авылы Иске Роман авылы	2025 ел	ТР ЧМР ИК, ЧМР ИК төзелеш бүлеге	10 000,0	ТР бюджеты
1.9	Березовка авылы Байтирәк авылы Чытырчы авылы	2026 ел	ТР ЧМР ИК, ЧМР ИК төзелеш бүлеге	10 000,0	ТР бюджеты
1.10	Старое Иванаево авылы Фиков-Колок авылы Изгар авылы	2027 ел	ТР ЧМР ИК, ЧМР ИК төзелеш бүлеге	10 000,0	ТР бюджеты
1.11	Каратаевка авылы Р.Сарсазы авылы Керәшен Наратлысы авылы	2028 ел	ТР ЧМР ИК, ЧМР ИК төзелеш бүлеге	10 000,0	ТР бюджеты

1.12	Тат.Талкышы авылы Подколок авылы Чуаш Ялтаны авылы	2029 ел	ТР ЧМР ИК, ЧМР ИК төзелеш бүлеге	10 000,0	ТР бюджеты
1.13	Ишәле авылы Түбән Кондрата авылы Актау авылы	2030 ел	ТР ЧМР ИК, ЧМР ИК төзелеш бүлеге	10 000,0	ТР бюджеты
2	Чистай шәһәрен төзекләндерү	Башкар у елы	Жаваплы орган	Суммасы	Финанслау чыганагы
2.1	15 км озынлыктагы 12 урам төзү	2017- 2030	Чистай шәһәре ИК ЧМР, ТКХ һәм төзелеш бүлеге	27 000,0	МО Бюджеты
2.2	83 км озынлыктагы 32 урамның юл өлешен ремонтлау	2017- 2030	Чистай шәһәре ИК ЧМР, ТКХ һәм төзелеш бүлеге	150 000,0	МО Бюджеты
2.3	60 км озынлыктагы тротуарларны ремонтлау һәм төзү	2017-2030	Чистай шәһәре ИК ЧМР, ТКХ һәм төзелеш бүлеге	32 000,0	МО Бюджеты
2.4	Яктырту буенча программа	2015-2020	ТР Төзелеш, архитектура һәм торақ-коммуналь хужалык министрлыгы, ИК ЧМР		

2.5	7110 м² мәйданлы күпфатирлы йортларның ишегалды территориялә р ен төзекләндерү	2017-2030	Чистай шәһәре ИК ЧМР, ТКХ һәм төзелеш бүлеге	15 000,0	РФ, ТР, МО Бюджеты
2.6	Күперләр һәм күпер күчешләре төзү -Зеленая урамыннан Урицкий урамына кадәр 1,7км озынлыктагы автомобиль күпере -килү юллары булган 300 п.м. озынлыктагы күпер кичүләрен төзү,	2017-2030	Чистай шәһәре ИК ЧМР, ТКХ һәм төзелеш бүлеге	3 000 000,0 837 000,0	РФ, ТР, МО Бюджеты

2.7	Кулясов, К.Маркс, 40 лет Победы, Энгельс, Вотяков урамнары киселешендә 5 данә юл чишелешен төзү кече әйләненп узу юлы киселешендә	2017-2030	Чистай шәһәре ИК ЧМР, ТКХ һәм төзелеш бүлеге	1 000 000,0	РФ, ТР, МО Бюджетты
2.8	"Победа" паркы паркларын һәм скверларын гомуми мәйданы 10га кадәр булган төньяк- көнчыгыш районында төзү.	2017-2030	Чистай шәһәре ИК ЧМР, ТКХ һәм төзелеш бүлеге		РФ, ТР, МО Бюджетты

2.9	«Чистай психоневрология интернаты» дәүләт автоном социаль хезмәт күрсәтү учреждениесе территориясендә спорт майданчыгы төзү	2016 ел	ТР Хезмәт, халыкны эш белән тәэмин итү һәм социаль яклау министрлыгы, ТР Төзелеш, архитектура һәм торак-коммуналь хужалык министрлыгы, ТР ЧМР ИК		Үтәлдә 2016 елда спорт майданчыгы төзелгән.
3	Су транспорты:	Башкару елы	Җаваплы орган	Суммасы	Финанслау чыганагы
3.1	Елга портының пассажир причалы реконструкциясе	2017-2030 еллар	Чистопольский городской ИК ЧМР	1 000 000,0	РФ, ТР, МО Бюджеты
3.2	Көтү станциясен Нефтебаза районына күчерү һәм төзекләндерү	2017-2030 еллар	Чистай шәһәре ИК ЧМР, ТКХ һәм төзелеш бүлеге	1 250 000,0	РФ, ТР, МО Бюджеты
4	"Каргалы - Кама Аланы" берләшмәсе электр үткәргеченең һава линиясен төзү	2015-2020 еллар	ТР ИК ЧМР		

5	Бюджет даирәсе объектларында а казаннарны алыштыру программасы (мәктәпләр, балалар бакчалары, хастаханәләр, клублар)	2015-2020 еллар	ТР Төзелеш, архитектура һәм ТКХ министрлыгы, ТР ЧМР ИК		
6	«Торак-2016» программасы кысаларында торак секторның янгың куркынычсызлыгын тәэмин итү буенча профилактик тикшерү үткөрү	Даими рәвештә	ИК ЧМР, ФДКУның 67 ПСЧ «Татарстан Республикасы буенча 15 ФПС отряды»		
7	ЧМР авыл жирлекләре гражданның жыеннарында катнашу һәм үткөрү	Даими рәвештә	ИК ЧМР, ФДКУның 67 ПСЧ «Татарстан Республикасы буенча 15 ФПС отряды»		

	Барлығы:			8 576 000,0	РФ Бюджеты – 4 329 000,0 ТР Бюджеты – 2 989 000,0 Жирле бюджет – 1 258 000,0
--	-----------------	--	--	--------------------	---

Шуңа бәйле рәвештә гамәлдәге юлларның сыйфатын яхшырту һәм мәгариф объектларының һәм балаларның куркынычсызлыгын тәмин итү өчен яңа юллар төзү зарурлығы актуальләшә.

Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының Социаль-иқтисадый үсеш стратегиясе нигезендә транспорт хезмәтләре күрсәтүне хисап чорына үстерү максатлары - Чистай шәһәренең транспорт ихтыяжларын пассажирлар транспортының өзлексез эшләве өчен шартлар тудыру юлы белән канәгатьләндерү, транспорт хезмәтләреннән файдалану мөмкинлеген арттыру, район чикләрендә жирле әһәмияттәге автомобиль юлларын тоту транспорт хәрәкәтен куркынычсыз тәмин итә торган хәлдә.

2.1 Шәһәр территориясендә булган транспорт төрләре буенча транспорт ихтыяжы, халыкның хәрәкәт итү күләме һәм характеры һәм йөкләрне ташу фаразы

Чистай шәһәре халкының күчмә хәрәкәтен берничә төргә бүлсәргә була: жәяүле, велотранспорт, автомобиль транспорты, үз чиратында ул жәмәгать һәм шәхси транспортка бүленә.

Күченү характеры:

- хезмәт юлы, эш урынына барып житү һәм өйгә кайту;
- уку, укыту урынына барып житү;
- мәдәни-көнкуреш, шәхси максатларда йөрү;
- хезмәт итү, хезмәт ихтыяжлары буенча сәфәрләр.

Жиңел автомобильләр паркының үсеш тенденциясен исәпкә алып, 2027 елга гомуми кулланылыштагы транспорт белән пассажирлар ташу дәрәжәсе кимиячәк.

Шуңа бәйле рәвештә, 2027 елга кадәр пассажир транспорт агымнары хәрәкәте һәм халыкның транспорт ихтыяжы юнәлешләренең шактый үзгәрүе көтелми.

Эш көннәрендә жирле әһәмияттәге автомобиль юллары буйлап транспорт чаралары хәрәкәтенең югары дәрәжәдә интенсивлыгына бәйле рәвештә, шулай ук эш көннәрендә автомобиль юлларының максимал йөкләнеше сәгатендә, кышкы чорда озынлыгы (транспорт чарасы габаритының арткы ноктасы өчен чыгыш ясаучы йөкнең прицепларын һәм озынлыгын кертеп) буенча параметрлары 10 метрдан артык булган транспорт чаралары хәрәкәтенең вакытлыча чикләнүе кертелә.

Чистай муниципаль районының Территориаль планлаштыру схемасы шәхси милектәге автомобильләр белән халыкны перспектив тәэмин итү шәхси автотранспорт паркын шактый арттыруны фаразлый.

Шәхси милектә халыкның автомобильләр белән тәэмин ителеш фаразы экстраполяция ысулы нигезендә төзелә.

Автомобильләр белән фаразланган тәэмин ителеш:

- 2020 елда - 1000 кешегә 238,1 автомобиль;
- 2035 елда - 1000 кешегә 350,4 автомобиль.

2035 елга автомобиль юлларының перспектив тыгызлыгы 258,15 км/1000 км² тәшкил итәчәк.

2.2 Транспорт төрләре буенча транспорт инфраструктурасын үстерү фаразы

Халыкка транспорт ихтыяжы белән тотрыклы вазгыять авыл жирлеге территориясендә транспорт төрләре буенча транспорт инфраструктурасына зур үзгәрешләр кертүне күздә тотмый.

Программаны гамәлгә ашыру чорында транспорт инфраструктурасы житди үзгәрешләр кичермәячәк.

Автомобиль транспортының төп төре булып кала.

Район һәм республика үзәге белән транспорт элементәсе жәмәгать транспорты (автобус элементәсе), муниципаль берәмлек эчендә шәхси транспорт һәм жәяүле хәбәре белән гамәлгә ашырылачак. Гамәлдәге житештерү һәм авыл хужалыгы предприятиеләренә хезмәт күрсәтү максатларында йөк транспортынан файдалану саклана.

2.3 Юл челтәрен үстерү фаразы

Юл челтәрен булдыру исәбенә икътисадый үсешкә ярдәм итү максатларында транспорт инфраструктурасын үстерү автомобиль транспорты белән ташуга ихтыяжның артуын канәгатьләндерергә сәләтле территорияләренң транспорт элементәсен тәэмин итәргә дә ярдәм итә. Аерым алганда, бу хәрәкәт тизлеген арттыруны тәэмин итәргә, транспорт челтәренң «тар» урыннарын юкка чыгарырга, халыкның транспорт дискриминациясен киметергә, торак пунктлар белән ел әйләнәсендә транспорт элементәсен тәэмин итү исәбенә мобильлекне һәм эшлекле активлыкны арттырырга, шул исәптән социаль яклау объектларына һәм хезмәт кушымталары урыннарына транспорт белән барып житүне тәэмин итү өчен мөмкинлек бирә. Чистай МР автомобиль юлларының перспективалы челтәре, СТПның планлаштыру структурасы нигезендә, районара, район һәм жирле юллардан формалашчак.

Чистай районын территориаль планлаштыру схемасы район юл челтәре элементәсен арттыру тәкъдим ителә. Моның өчен автомобиль юллары төзү тәкъдим ителә, региональ яисә муниципальара әһәмияттәге «Нармонка - Колунец», «Алабердино - Ямбухтино», «Алабердино - Ямбухтино», «Буинск - Тетюши» - Кушкуй» автомобиль юлларында асфальт-бетон өслек урнаштыру күздә тотыла. Региональ яисә муниципальара әһәмиятле автомобиль юлларының 2035 елга гомуми озынлыгы 329,746 км тәшкил итәчәк.

Транспорт инфраструктурасын үстерү чаралары Татарстан Республикасын территориаль планлаштыру схемасы белән расланган һәм 14 нче таблицада күрсәтелгән.

14 нче таблица. Транспорт инфраструктурасын үстерү чаралары

Чистай – Түбән Кама										
1	Түбән Кама муниципаль районы, Чистай муниципаль районы	Чистай – Түбән Кама	Реконструкция	Реконструкция	км	73,8	-	-	+	Татарстан Республикасы СТП
2	Түбән Кама муниципаль районы	Кама Аланында	Реконструкция	Реконструкция	км	10,2			+	Татарстан Республикасы СТП
3	Түбән Кама муниципаль районы	Шереметьевка авылында	Реконструкция	Реконструкция	км	4,3			+	Татарстан Республикасы СТП
4	Түбән Кама муниципаль районы	Борок авылында	Яңа төзелеш	Яңа төзелеш	км		3,7		+	Татарстан Республикасы СТП
5	Чистай муниципаль районы	Олы Талкыш авылы янында киеренкелек	Яңа төзелеш	Яңа төзелеш	км		3,3		+	Татарстан Республикасы СТП

Юл челтәренең планлаштыру структурасы булган халәтне саклый һәм үстерә. Челтәрне үстерү стратегиясе түбәндәгеләрне күздә тотта:

- транспорт-коммуникация инфраструктурасын үстерү буенча федераль һәм региональ дәрәжәдәге программаларга һәм стратегияләргә салынган чаралар;
- Татарстан Республикасын территориаль планлаштыру схемасы чаралары;

- торак пунктлардан транзит хәрәкәт алып барыла торган автомобиль юлларын чыгару;

- торак пунктларны асфальт-бетон керү юллары белән тәэмин итү;

- периферия территорияләре элементларен яхшырту;

- АПК объектларын, сәнәгатьне, рекреация объектларын һ.б. чөлтәргә тоташтыруны тәэмин итү.

Планировка структурасы нигезендә автомобиль юлларының перспективалы чөлтәре федераль, районара, район һәм жирле юллардан төзеләчәк.

Барлык чараларны гамәлгә ашырганнан соң, асфальт-бетон өслекле автомобиль юлларының озынлыгы 469,38 км, барлык автомобиль юлларының озынлыгы 469,38 км тәшкил итәчәк. Шул рәвешле, каты өслекле автомобиль юллары өлеше 100% тәшкил итәчәк.

2.4.2.4 Юл хәрәкәте иминлегенә күрсәткечләре фаразы

- Чистай шөһәре территориясендә юл хәрәкәте иминлегенә дәрәжәсе түбәндәге чараларны гамәлгә ашыру исәбенә артачак:

- - гомуми файдаланудагы жирле әһәмияттәге автомобиль юлларын төзү һәм реконструкцияләү;

- - Юл-транспорт һәлакәтләре концентрациясе булган урыннарны, шулай ук автомобиль юллары кисешкән һәм кушылган урыннарны светофор объектлар белән жиһазлауға;

- - гамәлдәге яктылык-офор объектларын модернизацияләү һәм реконструкцияләү;

- - Урам-юл чөлтәре участокларын жәяүле киртәләр белән төзекләндерү;

- - Яктылык, ясалма юл тигезсезлекләре, светофорлар, яктылык турында хәбәр итү системалары, эчке яктырту һәм яктылык диоды индикациясе булган юл билгеләре, Г-образлы баганалар, юл тамгалары, шул исәптән штурк формалар һәм төсле юл өслекләре, яктылык кайтаргычлар һәм индикаторлар кулланып, шулай ук өстәмә яктырту жайланмалары һәм юл хәрәкәте иминлегенә күтәрүнең башка элементлары белән жайга салынмый торган жәяүлеләр кичүләрен жиһазлау.

2.5.2.5 Транспорт инфраструктурасының әйләнә-тирә мохиткә һәм халыкның сәламәтлегенә тискәре йогынтысы фаразы

Шөһәр территориясендә автоматлаштырылган мәгълүмат һәм идарәче системалар булдыру эшләрен уздыру исәбенә гомуми файдаланудагы йөк һәм

пассажир транспорты маршрутларын оптимальләштерү шәһәрнең төп автомобиль юлларында хәрәкәт интенсивлыгы кимиячәк һәм, димәк, әйләнә-тирә мохиткә һәм халыкның сәламәтлегенә транспорт инфраструктурасының тискәре йогынтысы дәрәжәсе кимиячәк.

Атмосфера һавасына пычраткыч матдәләр чыгаруны тикшереп торы Татарстан Республикасының Алексеевск районындагы Кама елгасы аша күпердә ГАИ посты территориясендә урнашкан үлчәү контроле буенча «Чиста һава» программасы буенча гамәлгә ашырыла.

2.6 Автомобильләштерү дәрәжәсе фаразы, юл үсеше параметрлары

"Автостат" агентлыгы мәгълүматлары буенча, 2017 елның 1 июленә Россиядә автомобиль кую дәрәжәсе 1000 кешегә 285 автомобиль күрсәткеченә җиткән.

Исәп-хисап срогына автомобильләштерү дәрәжәсе фаразы - 2025 ел. Исәп-хисап срогына, бәлки, икътисадка һәм җирле инфраструктураны яхшыртуга инвестицияләр күләме арттырылыр дип көтелә, бу гражданның тормыш дәрәжәсен арттыруга китерергә мөмкин, шәһәрдә җиңел автомобильләр саны артырга тиеш. Димәк, исәп-хисап срогына автомобильләштерү дәрәжәсенә 1000 кешегә 535 автомобиль җитәргә мөмкин. Шул рәвешле, киләчәктә шәһәр халкы файдалана торган ТС саны артачак. Юл хәрәкәте параметрларын билгеләү юлда һәлакәтләрне киметү чараларын билгеләгәндә, шулай ук юл хәрәкәте җайга салуны камилләштерү өчен аерылгысыз өлеш булып тора.

Юл хәрәкәтенең төп параметрларына түбәндәгеләр керә: хәрәкәтнең интенсивлыгы, яшел сигналга килү ешлыгы, транспорт агымы составын китерү динамик коэффициенты, автомобиль чиратының кимүе, хәрәкәт полосасының йөкләнеше коэффициенты, циклда яшел сигнал өлеше, чиратның арту коэффициенты, автомобильләрдә һәм метрларда чиратның уртача озынлыгы, автомобиль тукталышларының чагыштырма саны, машинаның туктаусыз үтү коэффициенты. Шәһәрдә юл хәрәкәте параметрларын исәпләү срогына үзгәртүләр фаразланмый.

III БҮЛЕК

ТРАНСПОРТ ИНФРАСТРУКТУРАСЫН ҮСТЕРҮНЕҢ ПРИНЦИПАЛЬ ВАРИАНТЛАРЫ, АЛГА ТАБА ГАМӘЛГӘ АШЫРУГА ТӘКЪДИМ ИТЕЛӘ ТОРГАН ТРАНСПОРТ ИНФРАСТРУКТУРАСЫН ҮСТЕРҮНЕҢ МАКСАТЧАН КҮРСӘТКЕЧЛӘРЕ БУЕНЧА ЭРЕЛӘНДЕРЕЛГӘН БӘЯСЕ

1 нче «База» варианты

Транспорт инфраструктурасын үстерүнең принципаль вариантларын караганда Чистай шәһәре халык санын фаразлауны, социаль-икътисадый һәм шәһәр төзелешен фаразлауны, шәһәр территориясендә эшлекле активлыкны исәпкә алырга тиеш.

Тәкъдимнәрне «Чистай муниципаль районын территориаль планлаштыру схемасы» проект карарларын һәм Татарстан Республикасын үстерүнең максатчан программаларын исәпкә алалар.

Юллар челтәренең торышы эчтәлек, ремонт эшләрен вакытында башкару сыйфатына һәм тулылыгына карап билгеләнә һәм турыдан-туры финанслау күләменә бәйле. Жирле әһәмияттәге автомобиль юлларын карап тоту, ремонтлау эшләрен финанслау «Чистай муниципаль районы» муниципаль бюджетиннан, шулай ук Татарстан Республикасы акчалары исәбеннән гамәлгә ашырыла.

Куелган максатларны гамәлгә ашыру һәм Программаның бурычларын хәл итү, планлаштырылган күрсәткечләргә һәм индикаторларга ирешү өчен үзара бәйле чаралар комплексын үтәү каралган. Транспорт инфраструктурасын үстерүнең тәкъдим ителгән вариантлары түбәндәгеләрне үз эченә ала: жәяүлеләр һәм велосипед хәрәкәте инфраструктурасын үстерү чаралары, юл хәрәкәтен оештыру чаралары, урам-юл челтәре чаралары, парковка киңлеген үстерү чаралары, гомуми файдаланудагы транспортны үстерү чаралары.

Жирле әһәмияттәге автомобиль юлларының озынлыгын арттыруны күздә тоткан бурыч кысаларында тиешле норматив таләпләргә каралган

1 нче «База» варианты:

- ✓ Автомобиль юллары участокларының кирәгеннән артык хәрәкәтләнүен реконструкцияләү, юл өслегенең күчеш тибына ия юллар участокларын грунт шартлауларын бетерү һәм реконструкцияләү чараларын үткәру; салма корылмаларны реконструкцияләү, аларның характеристикаларын күрше участкаларда автомобиль юллары параметрларына туры китерү, хәрәкәт иминлеген арттыру, йөк күтәрү, озак яшәү һәм эксплуатация ышанычлылыгын

арттыру өчен;

- ✓ юл хәрәкәтен оештыру һәм жайга салуның житешми торган чараларын тәзү (монтажлау) чаралары (автомобиль юлларын тәзекләндерү элементлары өлешендә капитал ремонт);
- ✓ Юл тамгаларын юлның бер өлеше өстеннән кабатлаучы юл билгеләрен урнаштыру;
- ✓ Юл тамгаларын юлның бер өлеше өстеннән кабатлаучы юл билгеләрен урнаштыру;
- ✓ ГОСТ Р 52605-2006 нигезендә ясалма тигезсезлекләре реконструкцияләү, Энгельс урамында (6,28 нче бакча) һәм Л.Толстой урамында (Кадет интернат-мәктәбе) Т-7 светофорын урнаштыру;
- ✓ автомобиль юлларын тәзекләндерүнең житешми торган элементларын тәзүгә (монтажлау) ПСД, смета бәясен билгеләүнең дәрәслеген, техник күзәтчелекне тикшерү;
- ✓ 33 данә күләмдә тукталыш павильоннарын сатып алу һәм урнаштыру.

Мәсьәлә кысаларында гомуми файдаланудагы жирле әһәмияттәге автомобиль юлларының тотрыклы эшләвен тәмин итү буенча чараларны күздә тоткан чаралар Программаның муниципаль заказчысы бурычларын гәмәлгә ашыруны оештыру һәм хокукий ярдәм итү чаралары муниципаль милектәге юл хужалыгы күчәмсез милек объектларына хокукларны дәүләт теркәве максатларында эшләр башкаруга, жирле әһәмияттәге автомобиль юлларының юл буе полосаларын билгеләүгә һәм аларны жирлектә урнаштыруга, юл хужалыгын мәгълүмати тәмин итүгә, гомуми файдаланудагы жирле әһәмияттәге автомобиль юлларының сакланышын тәмин итүгә, Программаны гәмәлгә ашыруны хокукий тәмин итүгә юнәлдерелгән эшләр башкаруга һәм хезмәтләр күрсәтүгә юнәлдерелгән эшләр башкаруга һәм хезмәтләр күрсәтүгә юнәлдерелгән чаралар билгеләнде.

Программа чараларын нәтижәле гәмәлгә ашыруның нигезе - анда катнашучыларның барысын да мәгълүмати тәмин итүнең төгәллеге һәм үз вакытында башкарылуы. База варианты буенча чараларның төп бурычлары түбәндәгеләр:

- юл хужалыгы белән ышанычлы идарә итү, программа чараларын гәмәлгә ашыруга жәлеп ителгән юл оешмалары һәм предприятиеләренең эшчәнлегенә нәтижәле контроль ясау, шулай ук юллардан файдаланучыларга хезмәт күрсәтү сыйфатын яхшырту максатларында бердәм мәгълүмати киңлек булдыру һәм аларга ярдәм итү;

- юл оешмаларын программа чараларын гәмәлгә ашыру буенча кирәкле

мәғлүмат белән тәэмин итү;

- программаны үтәү барышы һәм аның йомгаклары турында халыкка мәғлүмат җиткерү, шулай ук аның максатлары һәм бурычларын аңлату.

2 нче «Оптималь» варианты

Урам-юл челтәрен төзү нигезенә муниципаль берәмлек территориясендә булган һәм планлаштырылган районнар арасында багланышлар санын арттыру һәм шәһәрнең урам-юл челтәрен төбәкнең автоюл системасына керту идеясе салынган. Үзгәрешләрнең киңлеген, юл чишелешләре тиби һәм хәрәкәтнең төп юнәлешләре үзгәрешсез калырга тиеш. Әлеге вариант белән түбәндөгә чаралар каралган:

- ✓ юл билгеләрен урнаштыру (монтажлау);
- ✓ жәмәгать транспортының яңа маршрутларын керту. Транспорт ихтыяжына мониторинг үткөрү, шул исәптән чит оешмалар, транспорт моделенә төзәтмәләр керту (УДСтә һәм жәмәгать транспортында еллык тикшеренүләр);
- ✓ Жәмәгать транспортының хәрәкәтчән составы паркын әлеге заман ихтыяжлары нигезендә оптимальләштерү;
- ✓ тукталыш павильоннары исемнәре язылган такталар урнаштыру (108 данә);
- ✓ Велорковкаларның төзелеше 5 бер. тәшкил итә;
- ✓ Ремонт, шул исәптән жәяүлеләр өчен гомуми мәйданы 8550 кв.м.;
- ✓ яңа тротуарлар төзүгә;
- ✓ тукталыш павильоннарында автобус маршрутлары расписаниесен урнаштыру (108 данә).

3 нче «Максималь» варианты

Яңа торак төзелеше районнарында урамнарны һәм юлларны проектлаганда кызыл сызыкларда урамнарның проект киңлеген сакларга кирәк, бу алга таба җир кишәрлекләрен тартып алу һәм урамнарны киңәйтү максатыннан капитал төзелеш объектларын җимерү буенча кыйммәтле чараларны гамәлгә ашырудан качарга мөмкинлек бирәчәк. Проектлы урамнар, норматив авышлыктарны үтәү таләбе үтәлсә өчен, шул рәвешле рельефта урнаштырылырга тиеш. Катлаулы геоморфологик факторлар булу шартларында төп урамнарны проектлауға һәм төзүгә аерым игътибар бирергә кирәк. Әлеге вариант белән түбәндөгеләр каралган:

- ✓ Чистай шәһәрнең күперләре корылмаларын реконструкцияләү:

№ п/п	Урнашкан урыны	Су агымы исеме	Халәте
1	Вотяков ур. күпер	Ржавец елгасы	Аварийное

2	Мир ур. күпер (жәяүлеләр күпере) Ржавец елгасы аша	Ржавец елгасы	Аварийное
---	---	---------------	-----------

- ✓ шәһәрнең аз урнашкан яңа төзелгән районнарында юллар төзү, шулай ук 55 км озынлыктагы юлларның техник паспортларын ясау;
- ✓ Ремонт, шул исәптән төзелеш, шул исәптән жәяүлеләр өчен гомуми мәйданы 12 100 кв.м.;
- ✓ Ерыклин бистәсендә һәм шәһәрнең яңа төзелгән районнарына жәмәгать транспортының яңа маршрутларын кертү;
- ✓ Гомуми белем бирү һәм мәктәпкәчә белем бирү учреждениеләре янында жәяүлеләр өчен киртәләр урнаштыру.

Транспорт инфраструктурасын үстерүнең тәкъдим ителә торган вариантын сайлау

Чистай шәһәренең транспорт инфраструктурасын үстерүнең тәкъдим ителгән өч вариантынан бары икесе генә шәһәрнең хәзерге вакытта ихтыяжларын канәгатьләндерә, шулай ук 2030 елга кадәр перспективада - оптималь һәм максималь. Хәзерге вакытта шәһәрнең гамәлдәге юл челтәре үткөрү сәләтенең житди резервларына ия. Шуңа да карамастан, кайбер урамнар реконструкцияләүне таләп итә, ә перспективалы төзелеш районнары - яңа юллар төзүне таләп итә, бу база варианты исәпкә алынмаган, шулай ук шәһәрнең барлык районнарын, каты өслекле керү юлларын тәэмин итү.

Чистай шәһәренә пассажирлар ташу 15 шәһәр һәм 6 район маршруты буенча башкарыла. Үсеш вариантлары автобус транспорты маршрутларының гомуми озынлыгын арттыру, агымдагы маршрутларны үзгәртү һәм бер яңаны кертү күздә тотыла, чөнки торак районнарның бер өлеше 500 метрлык файдалану мөмкинлеге чикләрендә маршрут челтәре белән колачланмаган. Шул сәбәпле, урам-юл челтәренең озынлыгы жәмәгать транспорты уза торган өстәмә рәвештә арттырылачак. Шәһәр автобусы линияләрен үстерү магистраль урамнар һәм беренче чираттагы төзелеш юллары буенча шулай ук үзләштерү районнарында "магистраль" категориясе буенча реконструкцияләнгән торган урамнар буенча тәкъдим ителә. Үсешнең оптималь һәм максималь вариантлары тәкъдим ителә - жәмәгать транспортының хәрәкәтчән составы паркын оптимальләштерү, әлеге заман ихтыяжларына туры китереп, ел саен пассажирлар агымы ижтимагый транспортның паркка хәрәкәт итүче составының артуы икътисадый нәтижәсез күренә.

Тулаем алганда, максималь вариант финанслау факторы буенча бары тик

оптималь варианттан гына аерыла, шуның нәтижәсендә шәһәрнең иң аз торак пунктларына өстәмә рәвештә керү юллары төзеләчәк, 500 метрлы киңлектә яңа торак районнарын колачларга мөмкинлек бирә торган бер өстәмә ижтимагый транспорт маршруты оештырылачак. Әмма бу районнар 800 метрлы зонада оптималь вариантта каралган яңа маршрутқа жәяү барып житү мөмкинлегенә ия булачак.

Шулай итеп, Чистай шәһәре икътисады йактан аеруча нәтижәле һәм көнүзәк ихтыяжларға жавап бирә торган вариантны тормышқа ашыру фикере белән килешә. Моннан тыш, әлегә вариантта проект чараларын гамәлгә ашыруның эчтәлегә һәм графигы муниципаль районның финанс мөмкинлекләренә һәм потенциалы инвестицияләр күләменә аеруча туры килә.

№	Чаралар	Финанслау чыганагы	Кирәкле инвестицияләрне зур бәяләү
1	юл билгеләрен урнаштыру (монтажлау)	Төбәк бюджеты башка бюджетара трансферлар рәвешендә / Жирле бюджет	8 400 000
2	жәмәгать транспортының яңа маршрутларын кертү. Транспорт ихтыяжына мониторинг үткөрү, шул исәптән чит оешмалар, транспорт моделенә төзәтмәләр кертү (УДСтә һәм жәмәгать транспортында еллык тикшеренүләр)	Федераль / төбәк бюджеты башка бюджетара трансферлар рәвешендә	5 000 000
3	жәмәгать транспортының хәрәкәтчән составы паркын әлеге заман ихтыяжлары нигезендә оптимальләштерү;	Федераль / төбәк бюджеты башка бюджетара трансферлар рәвешендә / Жирле бюджет	36 000 000
4	тукталыш павильоннары исемнәре язылган такталар урнаштыру (108 данә)	Федераль / төбәк бюджеты башка бюджетара трансферлар рәвешендә/ Жирле бюджет	800 000
5	велорковкаларның төзелеше 5 бер. тәшкил итә	Төбәк бюджеты башка бюджетара трансферлар рәвешендә / Жирле бюджет	35 000
6	ремонт, шул исәптән жәяүлеләр өчен гомуми майданы 8550 кв.м.	Федераль / төбәк бюджеты башка бюджетара трансферлар рәвешендә / Жирле бюджет	25 000 000
7	яңа тротуарлар төзүгә	Федераль / төбәк бюджеты башка бюджетара трансферлар рәвешендә / Жирле бюджет	2 500 000
8	тукталыш павильоннарында автобус маршрутлары расписаниесен урнаштыру (108 данә)	Төбәк бюджеты башка бюджетара трансферлар рәвешендә / местный бюджет	540 000

IV БҮЛЕК

ПРОГРАММАНЫҢ МАКСАТЧАН КҮРСӘТКЕЧЛӘРЕ ҺӘМ ЧАРАЛАРЫ

«2020-2035 еллар чорына Чистай шәһәре транспорт инфраструктурасын комплекслы үстерү программасы» бурычларының максатларга һәм чишелешенә муниципаль районның транспорт инфраструктурасы системасы торышын һәм аның торышын һәркем ала алырлык күзәтүне һәм бәяләүне тәкъдим итүче максатчан индикаторлардан чыгып эшләнә торган чараларны гамәлгә ашыру юлы белән тәэмин ителә.

Программада Чистай шәһәре транспорт инфраструктурасы объектларын проектлау буенча чаралар планлаштырылмаган.

Программаны гамәлгә ашыру механизмы гомуми файдаланудагы жирле әһәмияткә ия булган автомобиль юлларын тикшерү, карап тоту, ремонтлау, паспортлаштыру, юл хәрәкәте иминлеген тәэмин итү чараларын, халыкка транспорт хезмәте күрсәтүне оештыру чараларын үз эченә ала.

Программаны гамәлгә ашыру чаралары исемлеге ЧМР Чистай шәһәр башкарма комитеты тарафыннан төзелә, юл өслегенең торышын тикшерү йомгаклары буенча елга кимендә бер тапкыр, көзгә яисә язгы чор башында һәм беренче дәрәжәдәге проблемалы хәлләрнең, шул исәптән гражданнардан кәргән мөрәжәгатьләрнең (шикаятьләрнең) хәл ителүен исәпкә алып формалаштырыла. Автомобиль юлларын һәм ясалма корымаларны карап тоту һәм агымдагы ремонтлау эшләре исемлеге һәм төрләре юл хужалыгы өлкәсендә дәүләт сәясәтен эшләү һәм норматив-хокукий жайга салу функцияләрен гамәлгә ашыручы федераль башкарма хакимият органы билгеләгән классификация нигезендә, шулай ук автомобиль юлының конкрет участогына капитал ремонт, реконструкция һәм төзелеш үткәрелгән очракта, проект-смета документациясе белән билгеләнә.

Программаның автомобиль юлларын карап тоту, агымдагы һәм капитал ремонтлау өлешендә чараларын финанслау чыганакалары жирле бюджет һәм Татарстан Республикасы акчалары булчак.

4.1. Транспорт төрләре буенча транспорт инфраструктурасын үстерү чаралары

Әлеге бүлек кысаларында Чистай шәһәре территориясендә үзгәрешләр планлаштырылмый.

4.2. Гомуми файдаланудагы транспортны үстерү, транспорт-күчеп утыру узелларын төзү чаралары

Өлеге бүлек кысаларында Ерыклин бистәсендә һәм шәһәрнең яңа төзелгән районнарында жәмәгать транспортының яңа маршрутларын кертү буенча чаралар үткөрү планлаштырыла. һәм, димәк, тукталыш павильоннарын төзекләндерү белән ижтимагый транспортның яңа маршрутларын кертү, жәмәгать транспорты маршрутларының хәрәкәт графигы үзгөрү.

Яңа транспорт-күчеп утыру узелларын булдыру каралмаган.

4.3. Парклар кую пространствосын үстерүне дә кертеп, жиңел автомобиль транспорты өчен инфраструктураны үстерү чаралары

Утырту корылмаларында автомашиналарны саклау бакча янындагы кишәрлекләрдә гамәлгә ашырыла. Аз катлы һәм урта катлы төзелештә аерым торучы гаражлар һәм 90% тәэмин ителешле ачык машина-урин каралган. Ачык автостоянкалар өчен жиңел кишәрлекләренең майданы бер машинага 25 м² исәбеннән кабул ителгән.

Алга таба, халыкны автомобильләштерү дәрәжәсен фаразлана торган арттыруны исәпкә алып, ижтимагый билгеләнештәге биналар янында автомобильләр кую урыннарын оештыруны күздә тотарга кирәк.

Ведомство һәм йөк автомобильләре коммуналь-склад һәм агросәнәгать зонасында булыр дип көтелә. Халык автомобильләрен даими һәм вакытлыча саклау йорт янындагы кишәрлекләр чикләрендә күздә тотыла.

Өлеге бүлек буенча башкарылырга тиешле чаралар:

1. Аларны төзү өчен бүлеп бирелә торган участокларда жәмәгать билгеләнешендәге биналарның проект сыйдырышлылыгы нигезендә кирәкле сандагы парковка урыннарын урнаштыруның административ чаралары белән тәэмин итү (бөтен чор);
2. Хезмәт күрсәтү объектлары янында автотукталышлар төзү (бөтен чор);
3. Автомобильләр күп тупланган урыннарда жәмәгать тукталышлары оештыру (хисап срогы).

4.4. Жәяүлеләр һәм велосипедта йөрү инфраструктурасын үстерү чаралары

Жиңел әһәмияттәге автомобиль юлларында иминлек дәрәжәсен күтөрүгә жәяүлеләр кичүләрен төзекләндерү, автомобиль юллары участокларын яктырту,

ясалма тигезсезлекләр, юл билгеләре, светофорлар урнаштыру, юл билгеләре һәм башка чаралар билгеләү исәбенә ирешү күздә тотыла.

Программада халыкның мобиль төркемнәре аз булу өчен киртәләрсез мохит булдыру каралган. Шул максат белән иҗтимагый биналарны проектлаганда тротуарларның камилләштерелгән катламнарының норматив тайпылышлары булган пандусларны һәм барьер мохитеннән башка барлык кирәкле таләпләрне урнаштыру буенча таләпләр куелырга тиеш.

Әлеге бүлек буенча чаралар:

Төзүчеләр тарафыннан киртә мохитеннән башка (бөтен чор) төзү таләпләрен үтәүнең административ чаралары белән тәэмин итү.

4.5. Йөк транспорты, коммуналь һәм юл хезмәтләренең транспорт чаралары өчен инфраструктураны үстерү чаралары

Йөк транспорты, коммуналь һәм юл хезмәтләренең транспорт чаралары өчен инфраструктураны үстерү чаралары планлаштырылмый..

4.6. Юллар челтәрен үстерү чаралары

Чистай шәһәренең юллар челтәрен үстерү максатларында түбәндәгеләр планлаштырыла:

- ✓ Гомуми файдаланудагы жирле әһәмиятле автомобиль юлларын һәм аларда ясалма корылмаларны карап тоту чаралары.
- ✓ Чараларны гамәлгә ашыру автомобиль юлларын һәм ясалма корылмаларны карап тоту эшләрен норматив таләпләр нигезендә башкарырга мөмкинлек бирәчәк.
- ✓ Гомуми файдаланудагы жирле әһәмиятле автомобиль юлларын һәм аларда ясалма корылмаларны ремонтлау чаралары.
- ✓ Чараларны гамәлгә ашыру гомуми файдаланудагы жирле әһәмияттәге автомобиль юллары участкаларының озынлыгын саклап калырга мөмкинлек бирәчәк, аларда аларның транспорт-эксплуатация торышы күрсәткечләре автомобиль юлларының эксплуатация күрсәткечләренә стандартлар таләпләренә туры килә.
- ✓ Гомуми файдаланудагы жирле әһәмиятле автомобиль юлларын һәм аларда ясалма корылмаларны капитал ремонтлау чаралары.

Чараларны гамәлгә ашыру гомуми файдаланудагы жирле әһәмияттәге автомобиль юллары участкаларының озынлыгын саклап калырга мөмкинлек бирәчәк, аларда аларның транспорт-эксплуатация торышы күрсәткечләре юллар категориясенә туры

килә.

V БҮЛЕК

ТРАНСПОРТ ИНФРАСТРУКТУРАСЫ ОБЪЕКТЛАРЫН ПРОЕКТЛАУ, ТӨЗҮ, РЕКОНСТРУКЦИЯЛӘУ БУЕНЧА ЧАРАЛАРНЫ (ИНВЕСТИӨИЯ ПРОЕКТЛАРЫН) ҮТӘУ ГРАФИКЛАРЫ, ПРОГРАММАНЫ ФИНАНС БЕЛӘН ТЭЭМИН ИТҮ

Чараларның исемлеге һәм башкару графигы, шулай ук чараларның финанс яктан тээмин ителеше, 23 нче таблицада күрсәтелгән.

VI БҮЛЕК

ХАЛЫККА ТРАНСПОРТ ХЕЗМӘТЕ КҮРСӨТҮ ӨЛКӘСЕНДӘ ЭШЧӨНЛЕКНЕ ТЭЭМИН ИТҮНЕ КАМИЛЛӘШТЕРҮ БУЕНЧА ТӘКЪДИМНӘР, ФИНАНС БЕЛӘН ТЭЭМИН ИТҮ ПРОГРАММАСЫ

15 нче таблицада гамәлгә ашыру һәм аларны финанслар белән тээмин итү тәкъдим ителә торган чаралар исемлеге күрсәтеләчәк, Чистай шәһәре территориясендә транспорт инфраструктурасы өлкәсендә гамәлгә ашыруга карата аеруча масштаблы һәм аеруча зур финанс чыгымнары таләп итә торган чаралар исемлеге күрсәтеләчәк.

16 нчы таблица. Чаралар исемлеге

№ п/п	Объект исеме	Озынлыгы км	Чаралар	Финанслау чыганагы	Гамәлгә ашыру срогы	Кирәкле инвестицияләрне зур бәяләү
1	Автомобиль юллары, урамнар	60	төзелеш	Федераль / төбәк бюджеты башка бюджетара трансферлар рәвешендә	2020-2035	1,6 млрд.
2	Автомобиль юллары, урамнар	75	ремонт	Федераль / төбәк бюджеты башка бюджетара трансферлар рәвешендә	2020-2025	805 000 мең сум
3	Жәяүле тротуарлары	10	төзелеш	Федераль / төбәк бюджеты башка бюджетара трансферлар рәвешендә	2020-2035	70 000 мең сум
4	Күпер по ул.Вотякова через р.Ржавец		реконструкция	Федераль / төбәк бюджеты башка бюджетара трансферлар	2020-2025	26 171, 354 мең сум

				рәвешендә		
5	Күпер по ул.Бутлерова около парка «Набережная Кама» через р.Берняжка,		реконструкция	Федераль / төбәк бюджеты башка бюджетара трансферлар рәвешендә	2020-2025	8 604,407 мең сум
6	Күпер по ул.Бутлерова (пешеходный күпер) через р.Ржавец		реконструкция	Федераль / төбәк бюджеты башка бюджетара трансферлар рәвешендә	2020-2025	4911,811 мең сум
7	Күпер по ул. К.Маркса через р.Ржавец		реконструкция	Федераль / төбәк бюджеты башка бюджетара трансферлар рәвешендә	2020-2025	25730,056 мең сум
8	Молодежная ур. күпере Берняжка елгасы аша		реконструкция	Федераль / төбәк бюджеты башка бюджетара трансферлар рәвешендә	2020-2025	8233,979 мең сум

VII БҮЛЕК

ШӘҺӘР ТЕРРИТОРИЯСЕНДӘ ХАЛЫККА ҺӘМ ИКЪТИСАДЫЙ ЭШЧӘНЛЕК СУБЪЕКТЛАРЫНА ТРАНСПОРТ ХЕЗМӘТЕ КҮРСӘТҮ ӨЛКӘСЕНДӘГЕ ЭШЧӘНЛЕКНЕ ИНСТИТУЦИОНАЛЬ ҮЗГӘРТЕП КОРУЛАР

Программаны тормышка ашыру Россия Федерациясенең гамәлдәге законнары, Татарстан Республикасының «Чистай шәһәре» муниципаль берәмлегенең норматив хокукый актлары, транспорт инфраструктурасын үстерү, муниципаль районның юл хәрәкәте иминлеген арттыру буенча чараларны билгели торган муниципаль программалар нигезендә гамәлгә ашырыла.

- ✓ Авыл жирлекләре һәм Чистай шәһәре транспорт инфраструктурасын үстерү һәм функцияләү өчен кирәкле норматив-хокукый базаны камилләштерүнең төп юнәлешләре булып тора:
- ✓ транспорт инфраструктурасы объектларына инвестицияләрне стимуллаштыручы икътисадый чараларны куллану;
- ✓ дәүләт хакимияте органнары арасында (вертикаль интеграция дәрәжәсе буенча) һәм бизнес арасында транспорт инфраструктурасы объектларын төзү һәм реконструкцияләү чараларын һәм проектларын координацияләү;
- ✓ чараларны (инвестицион проектларны) тормышка ашыру бурычларын хәл итүдә федераль башкарма ятрохимия органнарының, Татарстан Республикасы башкарма хакимияте органнарының, жирле үзидарә органнарының, бизнес һәм ижтимагый оешмаларның көчләрен координацияләү □);
- ✓ утвржд расланган һәм яңартыла торган нормативларга туры китереп, жирлекләрнең транспорт инфраструктурасы учреждениеләре тарафыннан статистик күзәтү һәм кирәкле тәэмин ителешне мониторинглау системасын эшләтеп жибәрү;
- ✓ объектларның тормыш циклының барлык этапларында транспорт инфраструктурасы объектларын эксплуатацияләү һәм (яки) куллану стандартларын һәм регламентларын эшләү.

Әлеге Программаны гамәлгә ашыруның төп шарты булып Чистай шәһәренең транспорт өлкәсенә житәрлек күләмдә финанс ресурсларын жәлеп итү тора. Программа бюджетларның барлык дәрәжәләре исәбеннән кире кайтарылмый торган нигездә чараларны финанслауны күздә тотта. Шул ук вакытта программаның коммерцияле өлешен финанслау өчен бюджеттан тыш чыганақлардан гамәлгә ашыру күздә тотыла. Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы акчалары

исәбеннән программа чараларын финанслау чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджетларның реаль мөмкинлекләреннән чыгып гамәлгә ашырылачак.

Программаның муниципаль заказчысы, финанс чаралары программасын гамәлгә ашыруга бүлөп бирелә торган акчаларны исәпкә алып, ел саен программа чаралары буенча максатчан күрсәткечләргә һәм чыгымнары, Программаны билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашыру механизмын ачыклай.